

W03.11.0296/II

Wijziging van het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Faillissementswet teneinde de collectieve afwikkeling van massavorderingen verder te vergemakkelijken (Wet tot wijziging van de Wet collectieve afwikkeling massaschade)

VOORSTEL VAN WET

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:
Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Faillissementswet aan te passen teneinde de bestaande mogelijkheden om massavorderingen collectief af te wikkelen, te verbeteren;
Zo is het dat Wij, de afdeling advisering Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

Artikel 305a van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan lid 2 wordt na de tweede zin een zin toegevoegd, luidende:

Een rechtspersoon als bedoeld in lid 1 is eveneens niet ontvankelijk, indien hij, in het geval de omstandigheden van het geval dat verlangen, niet voldoende representatief is ter zake van de belangen van degenen ten behoeve van wie de rechtsvordering is ingesteld of met de rechtsvordering de belangen van deze personen onvoldoende gewaarborgd zijn.

2. Na lid 5 wordt een lid toegevoegd, luidende:

6. Indien in zaken als bedoeld in lid 1 ingevolge artikel 220 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering verwijzing naar een andere rechter kan worden gevorderd, kan de rechter ook ambtshalve naar die andere rechter verwijzen. Indien in zaken als bedoeld in lid 1 ingevolge artikel 222 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering voeging van deze zaken kan worden gevorderd, kan de rechter ook ambtshalve voegen. Ambtshalve verwijzing of voeging kan niet meer plaatsvinden nadat de dag van de uitspraak is bepaald. Artikel 221 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering is op een ambtshalve verwijzing van toepassing.

ARTIKEL II

Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 907 wordt als volgt gewijzigd:

1. De eerste zin van lid 1 komt te luiden:

Een overeenkomst strekkende tot vergoeding van schade die is veroorzaakt door een gebeurtenis of gelijksoortige gebeurtenissen, gesloten door één of meer stichtingen of verenigingen met volledige rechtsbevoegdheid met één of meer andere partijen, die zich bij deze overeenkomst hebben verbonden tot vergoeding van deze schade, kan door de rechter op gezamenlijk verzoek van deze stichtingen, verenigingen en andere partijen verbindend worden verklaard voor personen aan wie de schade is veroorzaakt, mits de stichtingen of verenigingen de belangen van deze personen ingevolge hun statuten behartigen.

2. In lid 2 wordt, onder verlettering van de onderdelen a tot en met f tot b tot en met g, een onderdeel ingevoegd, luidende:

a. een omschrijving van de gebeurtenis of de gebeurtenissen waarop de overeenkomst betrekking heeft;

3. Onderdeel c van lid 3 komt te luiden:

c. onvoldoende zeker is dat uit de overeenkomst voortvloeiende rechten van de personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten, kunnen worden nagekomen;

4. Onderdeel d van lid 3 komt te luiden:

d. de overeenkomst niet voorziet in de mogelijkheid van een onafhankelijke beslechting van geschillen die uit de overeenkomst kunnen voortvloeien door een ander dan de rechter die volgens de wet bevoegd zou zijn;

5. Onderdeel f van lid 3 komt te luiden:

f. de in lid 1 bedoelde stichtingen of verenigingen niet voldoende representatief zijn ter zake van de belangen van degenen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten;

6. Lid 4 komt te luiden:

4. De rechter kan alvorens te beslissen de overeenkomst met instemming van partijen die de overeenkomst hebben gesloten aanvullen of wijzigen of die partijen de gelegenheid geven de overeenkomst aan te vullen of te wijzigen. De rechter vermeldt de aanvulling of wijziging in de beschikking tot verbindendverklaring.

7. Lid 5 komt te luiden:

5. Het verzoek, bedoeld in lid 1, stuit de verjaring van een rechtsvordering tot vergoeding van schade tegen de personen die zich bij de overeenkomst hebben verbonden tot vergoeding van deze schade. Een nieuwe verjaringstermijn van twee jaren begint te lopen met de aanvang van de dag, volgende op die waarop

a. definitief is beslist welke vergoeding wordt toegekend;

b. de in artikel 908 lid 2 bedoelde termijn is verstreken nadat een gerechtigde binnen die termijn een in dat lid bedoelde mededeling heeft gedaan;

c. onherroepelijk vaststaat dat het verzoek niet tot toewijzing leidt;

d. de overeenkomst overeenkomstig artikel 908 lid 4 wordt opgezegd.

8. Na lid 6 worden twee leden toegevoegd, luidende:

7. Dit artikel en de artikelen 908 tot en met 910 zijn van overeenkomstige toepassing op overeenkomsten die voor personen die door een gebeurtenis of gelijksoortige gebeurtenissen zijn benadeeld, een recht scheppen op een andere dan de in lid 1 bedoelde wijze een beroep op de overeenkomst te doen.

8. De personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten zijn bevoegd om gedurende de tijd dat het verzoek in behandeling is en zolang daarop niet onherroepelijk is beslist, de nakoming van op hun rustende verbintenissen op te schorten voor zover de overeenkomst voorziet in de beëindiging van een geschil daaromtrent.

B

In artikel 908 lid 1 vervalt het woord "onherroepelijk".

ARTIKEL III

Het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1013 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onderdeel c van het eerste lid vervalt.

2. In het eerste lid worden de onderdelen d en e verletterd tot c en d.

3. In het vierde lid worden na de eerste zin twee zinnen toegevoegd, luidende:

De rechter kan, in afwijking van artikel 290, eerste en tweede lid, bevelen, dat het verzoekschrift, de verweerschriften, de op de zaak betrekking hebbende bescheiden en de processen-verbaal en zondig een vertaling hiervan in één of meer andere talen dan de Nederlandse taal op één of meer door hem aan te wijzen internetadressen worden geplaatst, zodanig dat deze door de personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten ten behoeve van latere kennisneming kunnen worden opgeslagen. Tevens kan de rechter bevelen dat de verzoekers desverlangd aan een persoon ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten afschriften verstrekken van de in de tweede zin genoemde stukken.

4. In de eerste zin van het vijfde lid worden de woorden “in het eerste lid, onder c bedoelde personen” vervangen door: aan de verzoekers bekende personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten.

5. De vierde zin van het vijfde lid komt te luiden:

Tevens wordt vermeld op welke wijze inzage en afschrift kan worden verkregen van de in het vierde lid genoemde stukken en wordt gewezen op de bevoegdheid om een verweerschrift in te dienen.

6. Aan het vijfde lid wordt een zevende zin toegevoegd, luidende:

Indien er personen zijn ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten, die geen woonplaats of verblijf in Nederland hebben en een voor Nederland bindende internationale of Unie-regeling niet een wijze van oproeping voorschrijft, gelast de rechter oproeping op een door hem bepaalde wijze van deze personen, zondig in één of meer andere talen dan de Nederlandse taal.

7. Onder vernummering van het zesde lid tot zevende lid wordt een lid ingevoegd, luidende:

6. De rechter kan bevelen dat verzoekers de namen en woonplaatsen van de aan hen bekende personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten, uiterlijk op een door de rechter te bepalen dag en op een door hem te bepalen wijze aan hem worden overlegd. De verzoekers kunnen zich daarbij houden aan de laatste hun bekende woonplaatsen van de in de eerste zin bedoelde personen.

8. In het zevende lid wordt na de eerste zin een zin toegevoegd, luidende:

Artikel 282, vierde lid, mist toepassing.

9. Na het zevende lid wordt een lid toegevoegd, luidende:

8. De rechter kan, op verzoek van partijen of van een van hen dan wel ambtshalve, in elke stand van de procedure een verschijning van partijen ter terechtzitting bevelen teneinde het verloop van de procedure te bespreken en daaromtrent aanwijzingen te verstrekken en bevelen te geven. Partijen verschijnen ter terechtzitting in persoon of bij advocaat. Van het verhandelde wordt een proces-verbaal opgemaakt, dat door de rechter en de griffier wordt ondertekend. Tegen de beslissing om al dan niet een verschijning te bevelen, staat geen voorziening open.

B

In artikel 1014 vervalt het tweede woord “de”.

C

Artikel 1015 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:

1. Procedures betreffende geschillen in de beëindiging waarvan de overeenkomst voorziet, worden door de indiening van het verzoek, bedoeld in artikel 907, eerste lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, van rechtswege geschorst, ook indien reeds de dag is bepaald waarop het vonnis, het arrest of de beschikking zal worden uitgesproken.

2. Het tweede lid komt te luiden:

2. Het geschorste geding wordt overeenkomstig artikel 227, eerste lid, hervat:

a. voor zover in de procedure om een beslissing wordt verzocht ter zake van een geschil in de beëindiging waarvan de overeenkomst niet voorziet;

b. indien de in artikel 908, tweede lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde termijn is verstreken, nadat een gerechtigde onder de overeenkomst binnen die termijn de in dat lid bedoelde mededeling heeft gedaan;

- c. indien onherroepelijk vaststaat dat het verzoek niet tot toewijzing zal leiden;
- d. indien de overeenkomst overeenkomstig artikel 908, vierde lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek wordt opgezegd;
- e. indien de behandeling van het verzoek met het oog op de belangen van een gerechtigde onder de overeenkomst en alle omstandigheden in aanmerking genomen, onaanvaardbaar lang duurt en naar verwachting nog onaanvaardbaar lang zal duren;
- f. indien de partijen in de geschorste procedure daarmee instemmen.

3. In het vierde lid worden de woorden “wanneer de beschikking tot verbindendverklaring onherroepelijk is geworden” vervangen door: indien de in artikel 908, tweede lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde termijn is verstreken.

D

Artikel 1017 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid worden de woorden “tot een vergoeding” vervangen door: onder de overeenkomst.

2. In het tweede lid worden na de eerste zin twee zinnen toegevoegd, luidende:

De rechter kan, in plaats daarvan, bevelen dat de beschikking en de overeenkomst en zonodig een vertaling hiervan in één of meer andere talen dan de Nederlandse taal op één of meer door hem aan te wijzen internetadressen worden geplaatst, zodanig dat deze door de gerechtigden onder de overeenkomst ten behoeve van latere kennisneming kunnen worden opgeslagen. Tevens kan de rechter bevelen dat de verzoekers desverlangd aan een gerechtigde onder de overeenkomst afschriften verstrekken van de beschikking en de overeenkomst.

3. Het derde lid komt te luiden:

3. Bij gewone brief wordt aan de bekende gerechtigden onder de overeenkomst en aan de in de procedure verschenen rechtspersonen als bedoeld in artikel 1014, zo spoedig mogelijk mededeling gedaan van de beschikking tot verbindendverklaring, tenzij de rechter anders bepaalt. Bovendien wordt van de verbindendverklaring zo spoedig mogelijk aankondiging gedaan in één of meer door de rechter aan te wijzen nieuwsbladen. Hierbij wordt telkens op een door de rechter aan te geven wijze melding gemaakt van een korte omschrijving van de overeenkomst, in het bijzonder de wijze waarop vergoeding kan worden verkregen of anderszins een beroep op de overeenkomst kan worden gedaan en, indien de overeenkomst dat bepaalt, de termijn waarbinnen daarop aanspraak dient te worden gemaakt, alsmede van de gevolgen van de verbindendverklaring, en worden de termijn waarbinnen en de wijze waarop de gerechtigden onder de overeenkomst zich van de gevolgen van de verbindendverklaring kunnen bevrijden, vermeld. Tevens wordt vermeld op welke wijze inzage en afschrift kan worden verkregen van de beschikking en de overeenkomst die daarbij verbindend is verklaard. De rechter kan bevelen dat ook van andere dan de in dit lid genoemde gegevens melding wordt gemaakt. Tenzij de rechter anders bepaalt, dragen de verzoekers zorg voor de in dit lid bedoelde melding en aankondiging. De rechter kan gelasten dat de in dit lid bedoelde gegevens ook op andere wijze bekend worden gemaakt. Indien er gerechtigden onder de overeenkomst zijn die geen woonplaats of verblijf in Nederland hebben en een voor Nederland bindende internationale of Unie-regeling niet een wijze van aankondiging voorschrijft, gelast de rechter aankondiging op een door hem te bepalen wijze ten behoeve van deze gerechtigden, zonodig in één of meer andere talen dan de Nederlandse taal.

E

Artikel 1018 komt te luiden:

Artikel 1018

1. Beroep in cassatie staat uitsluitend open indien het verzoek wordt afgewezen en kan uitsluitend door de verzoekers gezamenlijk worden ingesteld.

2. Herroeping staat uitsluitend open voor de in artikel 907, eerste lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde stichtingen of verenigingen gezamenlijk, en voor de overige verzoekers gezamenlijk. Indien de in de eerste zin bedoelde stichtingen of verenigingen zijn ontbonden, staat herroeping open voor een stichting of vereniging, bedoeld in artikel 1014. Herroeping van de

beschikking op verzoek van stichtingen en verenigingen als bedoeld in de eerste of tweede zin, heeft geen gevolgen voor een gerechtigde onder de overeenkomst die zich tegen die gevolgen verzet.

F

Na artikel 1018 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 1018a

1. Indien een veelheid aan personen door een gebeurtenis of gelijksoortige gebeurtenissen is benadeeld, kan, voordat een zaak aanhangig is, de rechtbank, teneinde een overeenkomst, bedoeld in artikel 907, eerste lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, te beproeven, op verzoek van een in dat lid bedoelde stichting of vereniging en van de persoon of personen die voor deze gebeurtenis of gebeurtenissen verantwoordelijk worden gehouden, dan wel op verzoek van een van hen, een verschijning ter terechtzitting van deze partijen bevelen.

2. Het verzoekschrift vermeldt:

a. de naam en woonplaats van de verzoeker of verzoekers;
b. de naam en woonplaats van de in het eerste lid bedoelde partijen waarvan verschijning wordt verzocht;

c. een omschrijving van de gebeurtenis of gebeurtenissen waarop het verzoek betrekking heeft;

d. een omschrijving van het geschil of de geschillen die partijen verdeeld houdt;

e. een omschrijving van het verzoek.

3. Indien de rechter het verzoek toestaat, bepaalt hij de plaats, de dag en het uur waarop de verschijning zal plaatsvinden. Verzoekers en andere partijen, die daartoe zijn opgeroepen, zijn verplicht te verschijnen. Indien een verzoeker of partij als bedoeld in de tweede zin niet verschijnt, kan zij worden veroordeeld tot vergoeding van de vergeefs aangewende kosten van degenen die wel zijn verschenen.

4. Bij een verschijning ter terechtzitting kan besproken worden hoe verzoekers en de opgeroepen partijen de totstandkoming van een in het eerste lid bedoelde overeenkomst zullen trachten te bereiken. Ook kan een andere wijze van beëindiging van geschillen ter zake van de in het eerste lid bedoelde gebeurtenis of gebeurtenissen worden besproken. Artikel 191, tweede lid, tweede en derde zin, is van toepassing.

ARTIKEL IV

De Faillissementswet wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 26 komt te luiden:

Artikel 26

Rechtsvorderingen, die voldoening van een verbintenis uit de boedel ten doel hebben, kunnen gedurende het faillissement ook tegen de gefailleerde op geen andere dan een in artikel 110 bepaalde wijze worden ingesteld.

B

Na artikel 110, tweede lid, wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Indien de curator een overeenkomst als bedoeld in artikel 907, eerste lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek heeft gesloten die door de rechter verbindend is verklaard, kunnen de gerechtigden onder de overeenkomst die niet de in artikel 908, tweede lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde mededeling hebben gedaan, hun vordering krachtens de overeenkomst uitsluitend indienen op de wijze als in deze overeenkomst is bepaald. In afwijking van artikel 907, zesde lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek kan de overeenkomst als bedoeld in de eerste zin, bepalen dat een vordering vervalt indien een gerechtigde onder de overeenkomst deze vordering niet indient binnen een termijn van ten minste drie maanden na de aanvang van de dag, volgende op die waarop de in artikel 908, tweede lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde termijn is verstreken. Op de vorderingen als bedoeld in de eerste zin, zijn de artikelen 128, 133 en 136 van overeenkomstige toepassing.

C

Aan artikel 138 worden na de eerste zin twee zinnen toegevoegd, luidende:

De gefailleerde mist deze bevoegdheid indien de curator een overeenkomst als bedoeld in artikel 907, eerste lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek heeft gesloten en bij de rechter een verzoek als bedoeld in dit lid is ingediend, tenzij onherroepelijk vaststaat dat dit verzoek niet tot toewijzing zal leiden. Indien de gefailleerde overeenkomstig artikel 139 een ontwerp van een akkoord ter griffie van de rechtbank heeft neergelegd, kan geen verzoek als bedoeld in artikel 907, eerste lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek worden ingediend, tenzij het akkoord is verworpen, de homologatie van het akkoord onherroepelijk is geweigerd of door de rechter de ontbinding van het akkoord is uitgesproken.

D

Artikel 179 komt te luiden:

Artikel 179

Zo dikwijls er, naar het oordeel van de rechter-commissaris, voldoende gerede penningen aanwezig zijn, beveelt deze een uitdeling aan de geverifieerde schuldeisers en aan de schuldeisers, bedoeld in het derde lid van artikel 110.

E

Artikel 180, eerste lid, tweede zin, komt te luiden:

De lijst houdt in een staat der ontvangsten en uitgaven (daaronder begrepen het salaris van de curator), de namen der schuldeisers, het geverifieerde bedrag van hun vorderingen dan wel het bedrag van de vorderingen waarop zij als gerechtigden onder de in artikel 110, derde lid, bedoelde overeenkomst aanspraak maken, benevens de daarop te ontvangen uitkering.

F

Artikel 183, tweede en derde lid, komen te luiden:

2. Van de neerlegging wordt door de zorg van de curator aan ieder van de erkende en voorwaardelijk toegelaten schuldeisers, alsmede aan de schuldeisers als bedoeld in artikel 110, derde lid, schriftelijk kennis gegeven, met vermelding van het voor hem uitgetrokken bedrag.

3. Van de neerlegging wordt door zorg van de curator aankondiging gedaan in het nieuwsblad of de nieuwsbladen bedoeld in artikel 14, terwijl daarvan bovendien aan ieder der erkende en voorwaardelijk toegelaten schuldeisers, alsmede aan de schuldeisers als bedoeld in artikel 110, derde lid, schriftelijk kennis wordt gegeven, met vermelding van het voor hem uitgetrokken bedrag.

G

Na artikel 186, derde lid, wordt een lid toegevoegd, luidende:

4. Door een schuldeiser als bedoeld in artikel 110, derde lid, kan niet het in het eerste lid bedoelde verzet worden gedaan.

ARTIKEL V

1. De artikelen II en III zijn niet van toepassing op verzoeken, bedoeld in artikel 907, eerste lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, die vóór de inwerkingtreding van de wet zijn ingeleid. Op verzoeken, bedoeld in de eerste zin, blijft het tevoren geldende recht van toepassing.

2. Artikel IV is niet van toepassing op vorderingen die vóór de inwerkingtreding van de wet ter verificatie zijn ingediend.

ARTIKEL VI

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

ARTIKEL VII

Deze wet wordt aangehaald als: Wet tot wijziging van de Wet collectieve afwikkeling massaschade.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven,

De Minister van Veiligheid en Justitie,

W03.11.0296/II

Wijziging van het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Faillissementswet teneinde de collectieve afwikkeling van massavorderingen verder te vergemakkelijken (Wet tot wijziging van de Wet collectieve afwikkeling massaschade)

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen

1. Inleiding

1.1 Voorgeschiedenis

Op 27 juli 2005 is de Wet collectieve afwikkeling massaschade in werking getreden (WCAM). Deze wet biedt de mogelijkheid om een overeenkomst die voorziet in de afwikkeling van een groot aantal gelijksoortige vorderingen tot schadevergoeding - een massaschade - en die is gesloten tussen een organisatie die de belangen van de gedupeerden behartigt en de aansprakelijke partij of partijen, door de rechter verbindend te laten verklaren voor de gehele groep van gedupeerden. Inmiddels zijn mede met behulp van de WCAM vijf zaken afgewikkeld, de DES-¹, Dexia-², Vie d'Or-³, Vedior-⁴ en Shell-zaak⁵.

Nadat de DES- en Dexia-zaak waren afgerond heeft er mede naar aanleiding van deze zaken een evaluatie plaatsgevonden. Aan de hand van de bevindingen die uit deze evaluatie voortkwamen, zijn er gesprekken gevoerd met rechters, advocaten, belangenorganisaties en schadeveroorzakers die rechtstreeks bij deze zaken betrokken waren. Uit de evaluatie en deze gesprekken bleek dat de WCAM voorziet in een efficiënte en effectieve methode om zaken van massaschade en andere massavorderingen af te wikkelen. Ook bleek dat de wet op verschillende rechtsgebieden waar deze zaken zich voor kunnen doen, goed inzetbaar is. Zie de brief aan de Tweede Kamer van 23 oktober 2008 (Kamerstukken II 2008/09, 31 762, nr. 1). Daarentegen bleek ook dat er behoefte is aan aanvullende maatregelen ter vergroting van de onderhandelingsbereidheid van partijen en ter ondersteuning van de totstandkoming van een collectieve schikking. In de brief worden genoemd de invoering van een prejudiciële procedure bij de Hoge Raad en de mogelijkheid tot het houden van een preprocesuele comparitie. Verder is gebleken dat de WCAM op technische punten verbetering behoeft. Een wetsvoorstel dat voorziet in de invoering van een prejudiciële procedure, is op 28 januari 2011 bij de Tweede Kamer ingediend (Kamerstukken II 2010/11, 32 612, nrs. 1-3). Het onderhavige voorstel voorziet in de invoering van een preprocesuele comparitie en genoemde technische verbeterpunten. Daarbij is ook acht geslagen op de na de evaluatie afgeronde Vie d'Or-, Vedior- en Shell-zaak. Verder voorziet dit voorstel in de introductie van een representativiteitseis in artikel 3:305a BW en in verbetering van de mogelijkheden om binnen een faillissement gebruik te maken van de WCAM.

In zijn advisering heeft de Raad voor de rechtspraak de verwachting uitgesproken dat de werklastgevolgen voor de rechtspraak niet noemenswaardig zijn.

1.2 Adviezen

Een eerder ontwerp is besproken in een vergadering van de Adviescommissie voor burgerlijk procesrecht. De Adviescommissie kan instemmen met het voorstel. De bespreking in de Adviescommissie heeft geleid tot een aantal in het voorliggende voorstel aangebrachte aanvullingen en wijzigingen.

In het kader van de bij de totstandkoming van een wetsvoorstel gebruikelijke consultatieronde zijn adviezen verkregen van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR), de Raad voor de rechtspraak (Rvdr), de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) en de Stichting Afwikkeling Massaschade (SAM). In deze adviezen wordt in grote lijnen steun uitgesproken voor het voorstel en

¹ Hof Amsterdam 1 juni 2006, NJ 2006, 461.

² Hof Amsterdam 25 januari 2007, NJ 2007, 427.

³ Hof Amsterdam 29 april 2009, LJN: BI2717.

⁴ Hof Amsterdam 15 juli 2009, LJN: BJ2691.

⁵ Hof Amsterdam 29 mei 2009, LJN: BI5744.

de wijzigingen en aanvullingen die het bevat. Dit laat onverlet dat er de nodige opmerkingen en kanttekeningen bij het voorstel zijn gemaakt. Bij de daarvoor in aanmerking komende onderdelen wordt daarop in deze memorie nader ingegaan.

Voorts is een eerder ontwerp voor consultatie op de website www.internetconsultatie.nl geplaatst. Op dit ontwerp is door de Vereniging VEB NCVB, VNO-NCW/MKB-Nederland en de Raad voor de Rechtsbijstand gereageerd. Over het algemeen heeft men steun uitgesproken voor het voorstel. Bij de daarvoor in aanmerking komende onderdelen van deze memorie wordt ingegaan op de door deze organisaties gemaakte opmerkingen.

2. Aspecten van internationaal privaatrecht

In met name de Vedior- en Shell-zaak was een aanzienlijk deel van de gedupeerden ten behoeve van wie de verbindend verklaarde schikkingen waren gesloten, buiten Nederland woonachtig.⁶ Dit heeft in de procedure bij het Hof Amsterdam onder meer de vraag opgeroepen of het Hof internationale rechtsmacht heeft en op welke wijze deze benadeelden opgeroepen moesten worden (art. 1013, vijfde lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv)), alsmede op welke wijze zij van de beschikking tot verbindendverklaring op de hoogte moesten worden gebracht (art. 1017, derde lid, Rv). In het belang van een zorgvuldige en efficiënte afwikkeling van grensoverschrijdende massaschades heeft mijn ambtsvoorganger naar deze en ook andere vragen van internationaal privaatrecht onderzoek laten verrichten door de *Erasmus School of Law* van de Erasmus Universiteit Rotterdam.⁷ Dit onderzoek, *The Dutch Collective Settlements Act and Private International Law*, heb ik bij brief van 1 december 2010 aan de Tweede Kamer aangeboden (Kamerstukken II 2010/11, 27 879, nr. 35). De volgende onderwerpen van internationaal privaatrecht zijn in het onderzoek geanalyseerd: internationale bevoegdheid, grensoverschrijdende oproeping, representativiteit van buitenlandse benadeelden, internationale erkenning en toepasselijke recht. De centrale onderzoeksvraag is of de bestaande (nationale, Europese en internationale) regelingen voor elk van deze grensoverschrijdende aspecten voldoende geschikt zijn voor de toepassing van WCAM-schikkingen ten behoeve van buitenlandse benadeelden en vermeende aansprakelijke partijen.

Het onderzoek bevat meerdere aanbevelingen. Een aantal daarvan ziet op de aanpassing van de bestaande relevante Europese en internationale verdragen en verordeningen. In de zojuist genoemde brief is aangekondigd dat deze aanbevelingen worden ingebracht bij eventuele initiatieven tot en onderhandelingen over aanpassing van deze verdragen en verordeningen. Zo vinden er thans onderhandelingen plaats over herziening van verordening 44/2001 inzake de bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (Brussel I). De aanbevelingen uit het rapport die daarop betrekking hebben, zal ik daarbij betrekken. Het onderzoek bevat voorts een zestal aanbevelingen tot aanpassing van de WCAM. In de brief is aangekondigd dat daarop in dit wetsvoorstel wordt teruggekomen. Dit betreft de volgende aanbevelingen:

1. Het onderzoek wijst uit dat de Europese en internationale regelingen die voor Nederland gelden niet ongeschikt zijn voor de oproeping van grote aantallen bekende buitenlandse personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten, al is dat vaak kostbaar en arbeidsintensief. In een aantal gevallen schrijven de Europese en internationale regelingen geen wijze van oproeping voor. Zo is de oproeping van onbekende buitenlandse belanghebbenden niet geregeld door deze regelingen. Dit geldt eveneens voor bekende buitenlandse belanghebbenden zonder een bekende woonplaats of een bekend werkelijk verblijf in een lidstaat dan wel verdragsland. Voorts valt te denken aan buitenlandse benadeelden die woonachtig zijn in een land waarmee Nederland geen verdrag heeft gesloten waarin een wijze van oproeping is voorgeschreven. Dit betekent dat men in die gevallen terugvalt op de wijze van oproeping en aankondiging zoals die is geregeld in de artikelen 1013, vijfde lid, en 1017, derde lid, Rv. Deze bepalingen bieden de rechter voldoende ruimte om een adequate wijze van oproeping of aankondiging te bevelen. De onderzoekers bevelen aan deze ruimte voor het bepalen van de wijze van oproeping van buitenlandse benadeelden in de wet te expliciteren, zodat de rechter een bepaalde wijze van oproeping of aankondiging kan bevelen of goedkeuren. Aan deze aanbeveling is gevolg gegeven. Zie telkens de aan het slot van de artikelen 1013, vijfde lid, en 1017, derde lid, Rv. toegevoegde zin.

2. De onderzoekers bevelen aan om de mogelijkheden die internet biedt te benutten, om (buitenlandse) belanghebbenden op eenvoudige wijze de mogelijkheid te bieden om bijvoorbeeld de overeenkomst die verbindend is verklaard te kunnen verkrijgen, door deze te downloaden. Ook aan

⁶ Zie inmiddels ook Hof Amsterdam 12 november 2010, LJN:BO3908 (Converium).

⁷ Het onderzoek is uitgevoerd door dr. Hélène van Lith, onder leiding van prof. dr. Filip de Ly en dr. Xandra Kramer.

deze aanbeveling is gevolg gegeven. Zie de aan artikel 1013, vierde lid, toegevoegde tweede zin, en de aan artikel 1017, tweede lid, toegevoegde tweede zin.

3. Mede om de rechter de gelegenheid te bieden om een wijze van oproeping van buitenlandse belanghebbenden te bevelen of goed te keuren, adviseren de onderzoekers om in de wet te voorzien in een regiezitting. Het voorgestelde achtste lid van artikel 1013 Rv. voorziet daarin.

4. De WCAM-overeenkomst en de WCAM-procedure zijn erop gericht om massavorderingen collectief af te wikkelen. De onderzoekers wijzen er terecht op dat zich daarmee moeilijk verdraagt dat vele buitenlandse belanghebbenden zich aan de verbindendverklaring kunnen onttrekken omdat de oproeping hun niet heeft bereikt. Het Hof Amsterdam heeft zich er in een aantal zaken ook expliciet van vergewist of belanghebbenden in voldoende mate zijn opgeroepen. De onderzoekers bevelen aan in de WCAM te bepalen dat het aantal buitenlandse belanghebbenden dat niet een oproeping heeft bereikt, niet een bepaalde limiet mag overstijgen. Aanvankelijk was aan deze aanbeveling gevolg gegeven door de bepaling dat de rechter de behandeling van het verzoek kan aanhouden indien aannemelijk is dat de oproeping onvoldoende belanghebbenden heeft bereikt. Deze toevoeging is evenwel sterk bekritiseerd door de Rvdr en SAM. De belangrijkste kritiek houdt in dat in de oproeping de datum van de terechtzitting wordt vermeld. Indien de behandeling van het verzoek wordt aangehouden heeft dat tot gevolg dat de gehele oproeping opnieuw zal moeten worden gedaan, met alle kosten van dien. Daaraan valt toe te voegen dat de opgeroepen belanghebbenden ook tijdig bericht moeten worden dat de beoogde terechtzitting op de eerder vermelde datum geen doorgang vindt. Ik acht dit zo bezwaarlijk dat alsnog is afgezien van de zojuist beschreven bepaling.

5. Een belangrijke voorwaarde voor toewijzing van het verzoek tot verbindendverklaring is de voorwaarde dat de organisaties die partij zijn bij de collectieve schikking, voldoende representatief zijn ter zake van de belangen van degenen ten behoeve van wie de schikking is gesloten (art. 7:907 lid 3, onder f, BW). De onderzoekers beschrijven een viertal deels ook in de praktijk beproefde methoden waarop dergelijke organisaties kunnen voldoen aan het representativiteitsvereiste ten aanzien van de belangen van buitenlandse benadeelden. De onderzoekers bevelen aan de rechter expliciet in een regiezitting te laten beoordelen of aan dit vereiste is voldaan. Deze aanbeveling is niet overgenomen. Een regiezitting leent zich er niet voor om reeds inhoudelijk op het verzoek in te gaan. Een dergelijke zitting heeft tot doel om uitsluitend met de verzoekers en zonder inhoudelijk op de zaak in te gaan het verdere verloop van de procedure te bespreken. Bovendien kan de rechter hierover nog geen oordeel geven indien niet alle belanghebbenden de gelegenheid hebben gehad om zich daarover uit te laten. Dat kan derhalve niet dan nadat de belanghebbenden zijn opgeroepen, terwijl in de regiezitting juist over de wijze van oproeping wordt beslist.

6. Indien een collectieve schikking ook vergoedingen aan buitenlandse benadeelden toekent, is denkbaar dat de redelijkheid van de toegekende bedragen beoordeeld moet worden tegen de achtergrond van aspecten van buitenlands recht. De onderzoekers bevelen daarom aan om in de WCAM te bepalen dat in een dergelijk geval in de overeenkomst een *damage scheduling* clause moet worden opgenomen waarin rekening wordt gehouden met de verschillen in redelijkheid tegen de achtergrond van het toepasselijke recht. Deze aanbeveling is niet overgenomen. De redelijkheid van de in de overeenkomst toegekende bedragen dient te worden beoordeeld tegen de achtergrond van alle relevante omstandigheden van het geval. Zie artikel 7:907 lid 3, onder b, BW, dat niet-limitatief een tweetal omstandigheden noemt. Zie voorts Kamerstukken II 2003/04, 29 414, nr. 3, p. 13. Tot die omstandigheden kunnen uiteraard ook aspecten van buitenlands recht behoren. Er is echter geen reden om in het bijzonder dat aspect als mogelijk relevante omstandigheid in de wet te noemen.

3. De sterke opkomst van claimstichtingen

Het collectief actierecht van artikel 3:305a BW biedt de mogelijkheid om op een efficiënte en effectieve wijze rechtsbescherming te bieden tegen de aantasting van belangen die grote groepen burgers gezamenlijk raken. De toenemende massaliteit en schaalvergroting in ons recht leiden tot collectieve geschillen en hebben eraan bijgedragen dat steeds veelvuldiger gebruik wordt gemaakt van het collectief actierecht. Dit valt toe te juichen omdat in deze gevallen een individueel optreden vaak niet mogelijk is of omdat een collectief optreden efficiënt en in het belang van alle betrokkenen is. Dit succes van het collectief actierecht heeft echter ook een keerzijde. Het leidt in toenemende mate tot, wat wel wordt genoemd, een wildgroei aan claimstichtingen die na een massaschade in het leven worden geroepen. Dit verschijnsel doet zich vooral voor bij massaschades in de financiële sector, zoals bijvoorbeeld na het faillissement van DSB Bank. Met gebruikmaking van internet en door aandacht in de media trachten deze stichtingen vele gedupeerden aan zich te binden. In bepaalde gevallen wordt wel getwijfeld aan de zuiverheid van de motieven van deze stichtingen, die niet zelden commercieel gedreven zijn (*entrepreneurial lawyering*). Gedupeerden beschikken veelal niet over de kennis om te beoordelen wat deze motieven zijn en of de organisatie de vereiste deskundigheid bezit

om hun belangen adequaat te behartigen. Voor de wederpartij is het vaak lastig te beoordelen welke stichting voldoende professioneel is om daarmee als gesprekspartner naar een voor alle partijen rechtvaardige oplossing van de zaak te werken en met het oog daarop goede procedurele afspraken te maken.

Het is niet wenselijk het oprichten van dergelijke stichtingen die de belangen van anderen beogen te behartigen, te ontmoedigen. Degelijke ad hoc opgerichte stichtingen vervullen immers niet zelden een belangrijke rol bij de afwikkeling van massaschades en worden ook niet zelden opgericht door al bestaande belangenorganisaties die op deze wijze bijvoorbeeld goed in staat zijn bestuursleden aan te trekken die over de expertise beschikken die nodig is voor de afwikkeling van de betreffende zaak. Gezien het bovenstaande is er echter wel reden om maatregelen te treffen die moeten ontmoedigen dat stichtingen belangen behartigen van gedupeerden uit motieven die vooral commercieel gedreven zijn. Bovendien is er reden om gedupeerden en hun wederpartijen houvast te bieden en beter inzicht te geven in het functioneren en de professionaliteit van ad hoc opgerichte stichtingen. Ik juich dan ook van harte toe het initiatief tot het opstellen van een zogenaamde 'claimcode', waaraan door een commissie onder voorzitterschap van mr. A.H. van Delden wordt gewerkt. Deze code zal 'principes' bevatten over de taken, transparantie, verantwoordelijkheden en governance van deze stichtingen en een voorstel bevatten over de monitoring op de naleving daarvan. De bedoeling van deze code is niet om ad hoc stichtingen de toegang onmogelijk te maken, maar om gedupeerden en wederpartijen houvast te bieden en beter inzicht te geven in het functioneren van deze stichtingen. Deze code is sedert mei 2011 gereed.

Een vermoedelijk ook belangrijke oorzaak voor de sterke opkomst van ad hoc opgerichte stichtingen is de ingevolge artikel 3:305a BW vrijwel voorbehoudloze toegang tot de rechter. Deze stichtingen weten zich hierdoor gesterkt indien zij zich opwerpen als belangenbehartiger van gedupeerden. Omdat de beweegredenen van deze stichtingen niet altijd primair op belangenbehartiging zijn gericht, is er reden om, afhankelijk van de omstandigheden, strengere toegangseisen te stellen. Voorgesteld wordt daarom om voor de ontvankelijkheid in een collectieve actie te verlangen dat de eisende organisatie, indien de omstandigheden van het geval dat verlangen, voldoende representatief is ter zake van de belangen van degenen ten behoeve van wie de rechtsvordering is ingesteld. Een dergelijke eis wordt thans ook in de WCAM-procedure gesteld in artikel 7:907 lid 3, onder f BW. De introductie van een van de omstandigheden afhankelijke representativiteitsvereis in artikel 3:305a BW biedt de rechter een handvat om kritisch te oordelen over de ontvankelijkheid in een collectieve actie indien hij twijfelt aan de motieven voor het instellen van deze actie. Zie verder de artikelgewijze toelichting voor de invulling van deze eis.

Behoudens in het advies van de NVvR wordt in alle in de inleiding genoemde adviezen steun uitgesproken voor de introductie van een representativiteitseis in artikel 3:305a BW. Naar het oordeel van de Rvdr is het opnemen van deze eis een logische aanvulling op dezelfde in de WCAM reeds opgenomen eis en de Raad verwacht dat het de rechter een bruikbaar handvat biedt om zich te vergewissen van de oprechtheid van de motieven van de eisende organisatie. VNO-NCW verwacht dat deze introductie stellig een verbetering teweeg zal brengen en bepleit additionele bepalingen volgens welke de procederende partij moet aantonen dat zij voor de meerderheid van de belanghebbenden op komt, alsook dat expliciet gekeken wordt naar de activiteiten in het verleden. Deze aspecten worden in de artikelgewijze toelichting besproken bij de invulling van de representativiteitseis.

De NOvA stemt ook in met de introductie van deze eis, maar vraagt zich af of die breed genoeg is geformuleerd. De NOvA wijst op de mogelijk tegenstrijdige belangen van de eisende organisatie en van degenen voor wie de organisatie opkomt. Zoals hierboven is opgemerkt beoogt de representativiteitseis de rechter mede een handvat te bieden om kritisch te oordelen over de ontvankelijkheid indien hij twijfelt aan de zuiverheid van de motieven voor het instellen van de collectieve actie. Met de NOvA ben ik echter van mening dat de representativiteitseis niet onder alle omstandigheden voldoende handvatten biedt, omdat deze voorwaarde primair ziet op de vereisten die aan een belangenorganisatie zélf worden gesteld. Het is derhalve denkbaar dat een representatieve organisatie om oneigenlijke motieven een collectieve actie instelt waardoor het risico aanwezig is dat dit indruist tegen de belangen van degenen voor wie de organisatie stelt op te komen. Daarom wordt in de voorgestelde nieuwe redactie van de derde zin van artikel 305a lid 2 BW de mogelijkheid geboden om de eisende organisatie niet-ontvankelijk te verklaren indien de belangen van de personen voor wie gesteld wordt te worden opgekomen, met de collectieve actie onvoldoende gewaarborgd zijn. Een dergelijke eis wordt thans ook in de WCAM-procedure gesteld, te weten in artikel 7:907 lid 3, onder e BW. Zie hierover nader de artikelgewijze toelichting.

De NVvR onderschrijft dat benadeelden beschermd moeten worden indien claimstichtingen zich opwerpen als behartiger van hun belang indien commerciële motieven de overhand hebben, maar

betwijfelt om dit middel toereikend is om eventuele uitwassen tegen te gaan. De NVvR merkt op dat dit middel geen soelaas biedt in die gevallen waarin een claimstichting zich de vordering van het slachtoffer laat overdragen of optreedt als gevolmachtigde van het slachtoffer. Dit middel is inderdaad niet *het* middel om alle uitwassen tegen te gaan, maar voorkomt dat deze claimstichtingen het *collectief actierecht* gebruiken om hun eigen commercieel gedreven motieven na te streven. Hierboven heb ik reeds gewezen op het belang van de 'claimcode'. Voorts valt in dit verband te wijzen op artikel 81 Rv dat de kantonrechter de bevoegdheid geeft om bij ernstige bezwaren de bijstand van een procesgevolmachtigde claimstichting te weigeren. De NVvR merkt verder op dat de representativiteitseis weinig gevolgen lijkt te hebben voor claimstichtingen, maar des te meer voor organisaties die op idealistische gronden een collectieve actie instellen. Voorgesteld is daarom om voor de ontvankelijkheid in een collectieve actie te eisen dat de eisende organisatie, *indien de omstandigheden van het geval dat verlangen*, voldoende representatief is. Dit biedt de rechter de mogelijkheid om afhankelijk van de omstandigheden meer of minder zware eisen te stellen. Zoals hierboven is opgemerkt moet de introductie van de representativiteitseis worden gezien tegen de achtergrond van de opkomst van de vele claimstichtingen die naar aanleiding van een massavordering, voornamelijk in de financiële sfeer. Er is dan ook geen plaats voor het stellen van een representativiteitseis indien een organisatie op idealistische gronden een collectieve actie instelt, indien althans aan die motieven niet behoefte te worden getwijfeld. Zie hierover nader de artikelgewijze toelichting.

4. Toepassing van de WCAM in geval van faillissement

Het faillissement is erop gericht om het vermogen van de schuldenaar te gelde te maken en de opbrengst onder de schuldeiseres te verdelen. Evenals bij de WCAM vindt er in dat geval een gebundelde afwikkeling plaats van meerdere vorderingen. De afwikkeling binnen de Faillissementswet (hierna: Fw) is evenwel op individuele leest geschoeid. Schuldeisers dienen hun vorderingen ter verificatie bij de curator in te dienen. De curator maakt vervolgens twee lijsten op, één van voorlopig erkende en één van voorlopig betwiste vorderingen. Vervolgens vindt er een verificatievergadering plaats. Bij betwisting door de curator of door één of meer andere schuldeisers, tracht de rechter-commissaris in deze vergadering partijen te verenigen. Indien dat niet lukt, dan verwijst de rechter-commissaris partijen naar een aansluitende renvooiprocedure.

Een in staat van faillissement verkerende onderneming kan ook met een massavordering worden geconfronteerd. Bij een als gevolg daarvan zeer groot aantal schuldeisers is de zojuist beschreven gang van zaken bewerkelijk en kostbaar. Een afwikkeling van vele duizenden vorderingen langs deze weg, neemt bovendien veel tijd in beslag.⁸ Het gevolg daarvan is dat de vereffening van de boedel ook lang op zich laat wachten, waardoor de schuldeisers ook zolang niet kunnen worden voldaan. Een situatie als deze doet zich thans voor in het faillissement van DSB Bank N.V. (hierna: DSB). Vele tienduizenden klanten van DSB hebben een potentiële vordering op DSB in verband met de vermeende schending van zorgplichten.⁹ De verificatie van deze vele, vaak ook relatief kleine, vorderingen, is administratief zeer belastend. De kosten die deze schuldeisers in de verificatiefase moeten maken staan bovendien vaak ook niet in verhouding tot de waarde van hun vordering. De WCAM-procedure is in dergelijke gevallen een geschikte procedure om de voor massavorderingen kostbare en tijdrovende verificatiefase te vervangen. Anders dan in geval van verificatie worden immers in de WCAM-procedure de vorderingen van iedere schuldeiser niet individueel vastgesteld, maar wordt in de overeenkomst aan de hand van daarin opgenomen maatstaven een indeling gemaakt in verschillende schadegroepen (*'damage scheduling'*). Aan de hand van deze maatstaven wordt een schuldeiser ingedeeld in een van deze groepen, waarmee diens daarmee corresponderende aanspraak kan worden vastgesteld. Het voordeel daarvan is bovendien dat ook anderen dan de failliet partij kunnen zijn bij de WCAM-overeenkomst, bijvoorbeeld een partij die naast de gefailleerde hoofdelijk aansprakelijk is.

Dit wetsvoorstel voorziet met het oog hierop in enkele aanpassingen van de Faillissementswet. Zowel NOvA als SAM hebben mede met het oog op het faillissement van DSB een dergelijke aanpassing bepleit. Door deze aanpassing behoeven vorderingen waarop schuldeisers krachtens een verbindend

⁸ De Faillissementswet kent overigens in de artikelen 281a-f een bijzondere regeling voor het geval bij een aanvraag tot surséance een schuldenaar een zeer groot aantal schuldeisers heeft. Een aantal formaliteiten behoeven in dat geval niet in acht te worden genomen omdat dit volgens de toelichting een arbeid van jaren zou vorderen (Kamerstukken II 1961/62, 6 629, nr. 3, p. 3). De aanleiding voor deze bijzondere regeling was de aanvraag tot surséance door de verzekeringsmaatschappij Brandaris. Meer dan 200.000 verzekerden hadden op deze maatschappij, in het algemeen kleine, vorderingen wegens premierestitutie.

⁹ Zie het rapport van de commissie van onderzoek DSB Bank, p. 133 e.v.

verklaarde WCAM-overeenkomst aanspraak maken, niet ter verificatie te worden ingediend. Daarbij zij overigens aangetekend dat het huidige recht er geenszins aan in de weg staat dat de curator met een voor schuldeisers opkomende belangenorganisatie een WCAM-overeenkomst sluit en de rechter verzoekt deze verbindend te verklaren.¹⁰ Het voordeel dat daarmee valt te behalen is thans evenwel beperkt, omdat de schuldeisers die dan krachtens de overeenkomst aanspraak maken op een vergoeding, alsnog hun vordering ter verificatie moeten indienen. Het vereiste van indiening ter verificatie van de aanspraken krachtens de WCAM-overeenkomst heeft echter geen toegevoegde waarde, omdat er na een verbindendverklaring geen twijfel over kan bestaan dat de gerechtigden onder de overeenkomst hierop aanspraak maken. Niettemin dient onder het huidige recht ook voor deze vorderingen de verificatieprocedure te worden gevolgd, met alle bezwaren van dien, zoals de mogelijkheid van betwisting door andere schuldeisers en verwijzing naar de renvooiprocedure. Daarover zij nog opgemerkt dat de mogelijkheid van betwisting door een schudeiser in het faillissement van een in de WCAM-overeenkomst opgenomen (groep van) aanspraken, hem reeds eerder is geboden, namelijk met de bevoegdheid om als belanghebbende in de WCAM-procedure een verweerschrift in te dienen. Deze schuldeisers zijn in geval van faillissement belanghebbende in de WCAM-procedure, omdat de aanspraken die krachtens de WCAM-overeenkomst worden toegekend aan de personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten, ook rechtstreeks van invloed zijn op hetgeen deze schuldeisers uiteindelijk verkrijgen.

Zoals opgemerkt voorziet dit wetsvoorstel erin dat vorderingen waarop schuldeisers krachtens een verbindend verklaarde WCAM-overeenkomst aanspraak maken, niet ter verificatie behoeven te worden ingediend. De afwikkeling van deze vorderingen verloopt dan langs twee sporen: de WCAM-procedure vervangt de kostbare en tijdrovende verificatieprocedure, waarna de aanspraken krachtens de WCAM-overeenkomst vervolgens door plaatsing op de uitdelingslijst volgens de gewone regeling van de vereffening worden voldaan. Een gevolg van het feit dat de gerechtigden onder de WCAM-overeenkomst hun vordering niet ter verificatie behoeven in te dienen, is ook dat zij geen gebruik kunnen maken van de zeggenschapsrechten van schuldeisers in het faillissement. Dit betekent onder meer dat zij op de verificatievergadering niet worden geraadpleegd over de benoeming van een definitieve schuldeiserscommissie (artikel 75 Fw).

Opgemerkt zij ten slotte dat denkbaar is dat de curator ook een WCAM-overeenkomst sluit met één of meer organisaties die opkomen voor de belangen van *schuldenaren* van de failliet. Dit stuit niet op bijzondere problemen. De curator is immers belast met het beheer en de vereffening van de failliete boedel (artikel 68 lid 1 Fw). Het sluiten van een WCAM-overeenkomst ten aanzien van vorderingen van de boedel op schuldenaren valt daaronder. Voor het indienen van het verzoek tot het verbindend verklaren van de WCAM-overeenkomst, is dan wel de toestemming van de rechter-commissaris vereist (artikel 68 lid 2 Fw).

5. Overgangsrecht

Het voorstel bevat een bijzondere bepaling van overgangsrecht (artikel V). Het eerste lid bewerkstelligt dat de wijzigingen die deze wet in de WCAM aanbrengt, niet van toepassing zijn op een verzoek tot verbindendverklaring van een WCAM-overeenkomst, die vóór de inwerkingtreding van de wet is ingeleid. Een aantal van deze wijzigingen kan immers bezwaarlijk van toepassing zijn op een al lopend verzoek, bijvoorbeeld alleen al omdat bij het redigeren van de overeenkomst en het verzoekschrift daarop niet vooruit kon worden gelopen. Het tweede lid bepaalt dat de wijzigingen die deze wet in de Faillissementswet aanbrengt, niet van toepassing zijn op vorderingen die vóór de inwerkingtreding van de wet ter verificatie zijn ingediend. In dat geval is immers de reguliere verificatieprocedure voor deze vorderingen reeds van start gegaan, welke procedure deze wijzigingen juist beogen te vervangen door de WCAM-procedure.

Artikelen

Artikel I

1. In het algemeen gedeelte van deze toelichting heb ik erop gewezen dat een vermoedelijk ook belangrijke oorzaak voor de sterke opkomst van ad hoc opgerichte stichtingen is de ingevolge artikel 3:305a BW vrijwel voorbehoudloze toegang tot de rechter. Omdat de beweegredenen van deze stichtingen niet zelden commercieel gedreven zijn, is er reden om, afhankelijk van de omstandigheden, strengere toegangseisen te stellen. Voorgesteld wordt daarom om voor de

¹⁰ De curatoren van DSB zijn ook in gesprek met een aantal belangenorganisaties om te komen tot een overeenkomst ter oplossing van de problematiek van de zorgklachten.

ontvankelijkheid in een collectieve actie in de eerste plaats te eisen dat de eisende organisatie, indien de omstandigheden van het geval dat verlangen, voldoende representatief is ter zake van de belangen van degenen ten behoeve van wie de rechtsvordering is ingesteld. Een dergelijke eis wordt ook gesteld in artikel 7:907 lid 3, onder f BW: een verzoek tot het verbindend verklaren van een WCAM-schikking wordt afgewezen indien de bij deze schikking betrokken stichting of vereniging niet voldoende representatief is, zij het dat in de WCAM-procedure deze eis in alle gevallen wordt gesteld. In de tweede plaats wordt voorgesteld om voor de ontvankelijkheid te verlangen dat de belangen van de personen voor wie met de collectieve actie wordt opgekomen, voldoende gewaarborgd zijn. Een dergelijke eis wordt thans ook gesteld in artikel 7:907 lid 3, onder e BW. De introductie van beide eisen in artikel 3:305a BW biedt de rechter een handvat om kritisch te oordelen over de ontvankelijkheid in een collectieve actie indien hij twijfelt aan de motieven voor het instellen van deze actie. Daarover zij nog opgemerkt dat in de WCAM-procedure het niet voldoen aan beide vereisten niet tot een niet-ontvankelijkheid leidt, maar tot een afwijzing van het verzoek. Dit verschil is te verklaren uit het feit dat in de WCAM-procedure het verzoek gezamenlijk met de aansprakelijke partij wordt ingesteld, en in een collectieve actie de vordering alleen door de voor de benadeelden optredende rechtspersoon wordt ingesteld.

2. Over beide vereisten zij nog het volgende opgemerkt. De representativiteit van een organisatie kan uit verschillende gegevens worden afgeleid, en het verdient daarbij geen aanbeveling één of meer gegevens doorslaggevend te achten. Een vastomlijnde invulling van dit vereiste is dan ook niet goed te geven, omdat dit tekort zou doen aan andere gegevens die er ook op kunnen wijzen dat een organisatie representatief is. Evenals bij de invulling van dit vereiste in artikel 7:907 lid 3, onder f, BW, kunnen verschillende gegevens – al dan niet in combinatie met elkaar – van belang zijn, zij het dat de invulling van dit vereiste, gezien de aard van deze procedures, kan verschillen. De representativiteit van de organisatie kan bijvoorbeeld afgeleid worden uit de overige werkzaamheden die de organisatie verricht heeft om zich voor de belangen van benadeelden in te zetten, uit de vraag of de organisatie in het verleden ook daadwerkelijk in staat is gebleken de eigen doestellingen te realiseren, uit het aantal benadeelden dat aangesloten is bij of lid is van de organisatie en uit de vraag in hoeverre de benadeelden zelf de organisatie als representatief aanvaardden. Indien de hierboven genoemde claimcode tot stand is gekomen kan ook van betekenis zijn of de eisende organisaties aan de daarin opgenomen 'principes' voldoet. Voorts behoeft niet aan de representativiteit van een ad hoc opgerichte stichting te worden getwijfeld indien deze is opgericht door reeds bestaande representatieve organisaties. Ook kan de representativiteit afgeleid worden uit het gegeven dat de organisatie ter zake van de gebeurtenis waardoor velen gedupeerd zijn niet alleen voor de veroorzaker(s), maar bijvoorbeeld ook voor de overheid als gesprekspartner is opgetreden. Het optreden als spreekbuis in de media kan ook een aanwijzing zijn.

Voorgesteld wordt om voor de ontvankelijkheid in een collectieve actie, te eisen dat de eisende organisatie, *indien de omstandigheden van het geval dat verlangen*, voldoende representatief is. Dit biedt de rechter de mogelijkheid om afhankelijk van de omstandigheden meer of minder zware eisen te stellen. De introductie van de representativiteitseis moet worden gezien tegen de achtergrond van de opkomst van de vele claimstichtingen die naar aanleiding van een massavordering, voornamelijk in de financiële sfeer, in het leven worden geroepen ter behartiging van vele individuele benadeelden die ieder ook zelf een individuele vordering zouden kunnen instellen. Er is dan ook geen plaats voor het stellen van een representativiteitseis indien een organisatie op idealistische gronden een collectieve actie instelt, indien althans aan die motieven niet hoeft te worden getwijfeld. Zie voor een voorbeeld HR 26 februari 2010, LJN: BK5756.

De representativiteitseis gaat ook niet gelden voor collectieve acties waarmee op een efficiënte en effectieve wijze rechtsbescherming kan worden geboden tegen de aantasting van belangen die grote groepen burgers gezamenlijk raken en die zich slecht ervoor lenen om door individuele rechtsvorderingen te worden beschermd. Te denken valt dan met name aan de overtreding van normen waarvan de gevolgen diffuus zijn omdat die grote groepen burgers tezamen raken of waarvan niet is te voorzien welke personen daardoor benadeeld worden, zodat individuele personen wegens een gebrek aan belang geen rechtsvordering toekomt. Een efficiënte en effectieve bescherming van de aan de orde zijnde belangen kan dan alleen bewerkstelligd worden door bundeling in een collectieve actie. Te denken valt dan bijvoorbeeld aan de bescherming van milieu- en dierenwelzijnbelangen of aan de (dreigende) overtreding van bijvoorbeeld consumentenbeschermende normen waarbij niet te voorzien is welke personen daardoor gedupeerd zullen worden. Daarmee wordt voor de invulling en toepassing van het voorgestelde representativiteitsvereiste teruggekeerd naar de situatie van voor de inwerkingtreding van artikel 3:305a BW. Zie met name HR 27 juni 1987, NJ 1987, 743 (De Nieuwe Meer), HR 18 december 1992, NJ 1994, 139 (Kuunders) en HR 2 april 1993, NJ 1993, 573 (NVPI). In deze arresten, waar telkens

sprake was van een situatie waarbij de aan de orde zijnde aantasting van belangen door individuele rechtsvorderingen moeilijk afdoende kon worden voorkomen, heeft de Hoge Raad geoordeeld dat er naast de doelomschrijving van de eisende organisatie, geen plaats is om nadere eisen voor de ontvankelijkheid te stellen, zoals ter zake van representativiteit.

3. Zoals in het algemeen gedeelte van deze toelichting is opgemerkt beoogt de representativiteitseis de rechter mede een handvat te bieden om kritisch te oordelen over de ontvankelijkheid indien hij twijfelt aan de zuiverheid van de motieven voor het instellen van de collectieve actie. Deze eis biedt echter niet onder alle omstandigheden voldoende handvatten om een organisatie om die reden niet-ontvankelijk te verklaren. De representativiteitseis ziet immers vooral op de vereisten die aan een belangenorganisatie zelf worden gesteld en het is derhalve denkbaar dat ook een representatieve organisatie met oneigenlijke motieven een collectieve actie instelt en er daardoor tegenstrijdige belangen kunnen ontstaan tussen (het bestuur van) de organisatie en degene voor wiens belangen wordt opgekomen. Daarom wordt in de voorgestelde nieuwe redactie van de derde zin van artikel 3:305a lid 2 BW de mogelijkheid geboden om de eisende organisatie ook niet-ontvankelijk te verklaren indien de belangen van de personen voor wie volgens de organisatie wordt opgekomen, met de collectieve actie onvoldoende gewaarborgd zijn. Een dergelijke eis wordt thans ook gesteld in artikel 7:907 lid 3, onder e, BW. Indien een organisatie om oneigenlijke motieven een collectieve actie instelt, kan dit in bepaalde gevallen eveneens worden aangemerkt als misbruik van procesbevoegdheid (artikelen 3:13 jo 15 BW). De mogelijkheid derhalve om de eisende organisatie niet-ontvankelijk te verklaren indien de belangen van de personen voor wie wordt opgekomen, onvoldoende gewaarborgd zijn, zal in die gevallen ook bereikt kunnen worden door een beroep te doen op misbruik van procesbevoegdheid en kan in dat geval als een concretisering daarvan worden gezien. Verwantschap vertoont dit voorts met de mogelijkheid die artikel 81 Rv aan de kantonrechter biedt om een bijstandverlener of een gemachtigde te weigeren indien ernstige bezwaren tegen die persoon bestaan, waarbij ook gedacht kan worden aan evident handelen in strijd met de belangen van de partij voor wie wordt opgetreden. Deze bepaling mist overigens in een collectieve actie toepassing, omdat de eisende organisatie hier zelf procespartij is, en voorts omdat collectieve acties vrijwel nimmer door de kantonrechter behandeld worden.

4. In het algemeen gedeelte van deze toelichting is erop gewezen dat de toenemende massaliteit en schaalvergroting in ons recht hebben geleid tot steeds meer collectieve geschillen en er bijgevolg aan hebben bijgedragen dat steeds veelvuldiger gebruik wordt gemaakt van het collectief actierecht. Dit valt toe te juichen omdat in deze gevallen een individueel optreden vaak niet mogelijk is of omdat een collectief optreden efficiënt en in het belang van alle betrokkenen is. Het voordeel van een efficiënte rechtspleging gaat echter deels teniet indien er ter beslechting van eenzelfde collectief geschil meerdere belangenorganisaties een collectieve actie aanhangig maken, al dan niet voor verschillende rechters. Een dergelijke samenloop is daarom onwenselijk, ook omdat het voor de gedaagde kostenverhogend werkt en vaak nodeloos veel tijd vergt van de rechtspraak. Het kan bovendien leiden tot tegenstrijdige uitspraken. De Adviescommissie voor Burgerlijk Procesrecht en SAM hebben hier in hun adviezen aandacht voor gevraagd.

Artikel 220 Rv. voorziet reeds in de mogelijkheid van verwijzing indien meerdere collectieve acties bij verschillende rechters van gelijke rang aanhangig zijn, terwijl artikel 222 Rv. voorziet in de mogelijkheid van voeging indien meerdere collectieve acties bij dezelfde rechter aanhangig zijn. Deze bepalingen zijn echter in zoverre te beperkt dat verwijzing en voeging alleen door partijen kan worden gevorderd, terwijl de hierboven beschreven nadelen van samenloop van collectieve acties rechtvaardigen dat de rechter ook ambtshalve de bevoegdheid zou moeten hebben om te verwijzen of te voegen. Het aan artikel 305a toe te voegen lid 6, geeft de rechter deze bevoegdheid. Ambtshalve verwijzing of voeging is niet meer mogelijk nadat de rechter de dag heeft bepaald waarop het vonnis zal worden uitgesproken. In dat geval is de procedure zover gevorderd dat de voordelen van verwijzing en voeging, zoals de proceseconomie die daarmee gediend is, dan grotendeels afwezig zijn en niet meer opwegen tegen de nadelen daarvan.

5. Over de gronden van verwijzing en voeging zij nog het volgende opgemerkt. Verwijzing en voeging zijn mogelijk wegens litispentie en connexiteit. Men spreekt van litispentie indien tussen dezelfde partijen over hetzelfde onderwerp reeds een procedure aanhangig is. Men spreekt van connexiteit indien er reeds een procedure aanhangig is die verknocht is aan de procedure tussen partijen, waarbij het zowel kan gaan om een procedure tussen dezelfde partijen, als om een procedure tussen andere partijen. De artikelen 220 en 222 Rv. omschrijven niet nader wanneer zaken verknocht zijn, maar gelet op het doel van verwijzing en voeging kan dit aldus worden verstaan dat er een zodanige band tussen beide zaken dient te bestaan, dat een goede rechtsbedeling vraagt om een gelijktijdige behandeling en beslissing door dezelfde rechter. Bij beantwoording van de vraag of, in het geval daarvan sprake is, de rechter kan verwijzen c.q. voegen, komt het vervolgens aan op een

belangenafweging. Daarover zij opgemerkt dat juist bij collectieve acties het belang van een goede rechtsbedeling en van het voorkomen van tegenstrijdige beslissingen zwaarwegend is en al snel opweegt tegen de bezwaren die voor partijen verbonden kunnen zijn aan verwijzing en voeging, zoals vertraging van de procedure en - bij verwijzing - het bezwaar dat partijen elders moeten procederen.

Artikel II

Artikel 907

1. In de huidige redactie van de eerste zin van lid 1 is er onvoldoende rekening mee gehouden dat een overeenkomst kan zijn gesloten door meerdere stichtingen en verenigingen die de belangen behartigen van de personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten. De praktijk tot nu toe wijst uit dat dit doorgaans het geval is. De nieuw voorgestelde redactie houdt hier rekening mee. Daarover zij ook opgemerkt dat in deze nieuwe redactie niet vereist is dat iedere stichting of vereniging statutair de belangen van de *gehele* groep van personen dient te behartigen. Voldoende is dat voor iedere mogelijk te onderscheiden groep van personen (tenminste) één van de contracterende stichtingen of verenigingen statutair de belangen van deze groep behartigt. Zie eveneens de in dit verband voorgestelde wijziging van artikel 907 lid 3, onderdeel f, BW.

Verder is de redactie van deze eerste zin zodanig aangepast dat duidelijk is dat het verzoek aan de rechter om de overeenkomst verbindend te verklaren alleen kan worden gedaan door de contracterende stichtingen en verenigingen en de partijen die zich hebben verbonden tot vergoeding van schade. In de huidige redactie kan dit verzoek worden gedaan door *de partijen die de overeenkomst hebben gesloten*. Denkbaar is echter dat ook één of meer individuele gedupeerden, zoals een institutionele belegger, partij is of zijn bij de overeenkomst, zoals dat bij de Shell-schikking het geval was. Daartegen bestaat geen bezwaar, maar van de zijde van de gedupeerden moet het verzoek om ook voor andere gedupeerden de overeenkomst verbindend te laten verklaren, alleen kunnen worden gedaan door één of meer stichtingen of verenigingen die de belangen van deze gedupeerden behartigt.

2. Lid 2 somt de gegevens op die in de overeenkomst in ieder geval dienen te zijn opgenomen, wil de rechter deze verbindend kunnen verklaren (vgl. art. 907 lid 3, onder a). Niet genoemd is in de huidige regeling een omschrijving van de gebeurtenis of gebeurtenissen waarop de overeenkomst betrekking heeft. Artikel 1013, eerste lid, onderdeel b, Rv, verlangt daarvan wel een vermelding in het verzoekschrift. Dit is evenwel een zo essentieel gegeven, dat een vermelding daarvan in de overeenkomst niet gemist kan worden. De voorgestelde wijziging van lid 2 verplicht daartoe.

3. Lid 3, onderdeel c, verlangt dat voldoende zekerheid is gesteld voor de voldoening van de vorderingen van degenen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten. Dit onderdeel is vooral geschreven vanuit de gedachte dat de overeenkomst voorziet in vergoedingen. De Dexia-zaak maakt echter duidelijk dat niet ondenkbaar is dat de juridische vorderingen in een geval van een massaclaim ook een andere kan zijn dan schadevergoeding. De in deze zaak gesloten overeenkomst voorziet in een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de (rest)schulden van de gedupeerden. De nieuwe redactie van onderdeel c is daarom ruimer geredigeerd: de rechter dient te toetsen of voldoende zeker is dat de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten van de personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten, kunnen worden nagekomen.

4. Het huidige onderdeel d van lid 3 verlangt dat de overeenkomst voorziet in een onafhankelijke vaststelling van de vergoedingen waarop een gerechtigde krachtens de overeenkomst aanspraak maakt. In de toelichting op dit onderdeel is daarover opgemerkt dat daarmee bereikt wordt dat de uitvoering en afwikkeling van de overeenkomst zoveel als mogelijk buiten de rechter om plaatsvindt. Dit kan de indruk wekken dat de beslissing over de vergoeding waarop een gerechtigde aanspraak kan maken door een onafhankelijke commissie dient te geschieden, en dat eventuele geschillen daaromtrent vervolgens door een onafhankelijke geschillencommissie dienen te worden beslecht. Dit is te streng. Er is immers geen bezwaar tegen de uitvoering van de overeenkomst in handen te leggen van één of beide partijen, mits bij een geschil daaromtrent de overeenkomst voorziet in de mogelijkheid van een onafhankelijke geschillencommissie. Te bedenken valt daarbij dat de overeenkomst ook niet altijd uitvoering behoeft in die zin dat in alle gevallen vastgesteld dient te worden waarop een gerechtigde aanspraak maakt. Denk weer aan de kwijtschelding van een schuld. Dit bewerkstelligt de overeenkomst zelf. Denkbaar is dan wel dat er een geschil kan ontstaan over de vraag of en in welke mate ingevolge de overeenkomst een schuld is kwijtgescholden. In het belang van de personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten, is derhalve voldoende dat de overeenkomst voorziet in de mogelijkheid van een onafhankelijke beslechting van geschillen die uit de overeenkomst kunnen voortvloeien door een ander dan de rechter die volgens de wet bevoegd zou

zijn. Zie de nieuw voorgestelde redactie van onderdeel d. Daarover zij nog opgemerkt dat zowel in de Dexia-, als in de Shell-schikking, de personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten de keuze hebben om een geschil, ofwel aan de in het leven geroepen geschillencommissie, dan wel direct aan de rechter voor te leggen. Daartegen bestaat geen bezwaar en het nieuwe onderdeel d staat dat ook uitdrukkelijk toe. Dit is immers een uitbreiding van de mogelijkheden aan geschilbeslechting die aan een gerechtigde geboden worden. Bovendien is soms onvermijdelijk dat de rechter een geschil dat uit de overeenkomst voortvloeit, beslecht. Te denken valt wederom aan de kwijtschelding van een schuld. Indien de schuldeiser bij de rechter voldoening van een schuld vordert, maar er een geschil is met de schuldenaar of en in hoeverre deze schuld ingevolge de overeenkomst is kwijtgescholden, dan zal de rechter hierover een beslissing moeten nemen.

5. Evenals lid 1 van artikel 907, houdt het huidige onderdeel f van lid 3 er onvoldoende rekening mee dat een overeenkomst kan zijn gesloten door meerdere stichtingen en verenigingen. De nieuw voorgestelde redactie houdt hier wel rekening mee. Daarover zij ook opgemerkt dat in deze nieuwe redactie niet vereist is dat iedere stichting of vereniging voldoende representatief is ter zake van de belangen van de *gehele* groep van personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten. Voldoende is dat voor iedere mogelijk te onderscheiden groep van personen (tenminste) één van de contracterende stichtingen of verenigingen ter zake van hun belangen voldoende representatief is.

6. Indien de rechter oordeelt dat de overeenkomst niet voldoet aan één of meer vereisten die aan de overeenkomst worden gesteld om deze verbindend te kunnen verklaren, dan wel bepaalde onderdelen van de overeenkomst onduidelijk zijn geredigeerd, kan de rechter ingevolge lid 4 de partijen de gelegenheid geven de overeenkomst aan te vullen of te wijzigen. De rechter kan niet uit eigen beweging de overeenkomst aanvullen of wijzigen. De partijen bij de overeenkomst dienen derhalve overeenstemming te bereiken over de aanvulling of wijziging. Dit kan echter tot gevolg hebben dat de procedure daardoor vertraging oploopt. Praktisch is daarom dat de rechter ook de bevoegdheid heeft om de overeenkomst met instemming van partijen aan te vullen of te wijzigen. Dit is ook geschied in de Shell- en Vedior-zaak. Daar is vervolgens melding van gedaan in de beschikkingen tot verbindendverklaring. In de nieuwe redactie van lid 4 is deze bevoegdheid met zoveel woorden opgenomen. Daarover zij nog opgemerkt dat van een aanvulling of wijziging ook melding wordt gedaan in de beschikking tot verbindendverklaring, indien de partijen de overeenkomst hebben aangevuld of gewijzigd.

7. Indien aan de rechter het verzoek wordt gedaan om een overeenkomst verbindend te verklaren, leidt dat ingevolge artikel 1015, eerste lid, Rv tot schorsing van individuele procedures betreffende geschillen in de beëindiging waarvan de overeenkomst voorziet. Om te voorkomen dat als gevolg daarvan gedurende de behandeling van het verzoek individuele rechtsvorderingen verjaren, bepaalt lid 5 dat het verzoek de verjaring stuit. De huidige redactie van lid 5 is onoverzichtelijk. Daarom wordt een nieuwe redactie voorgesteld. Daarover zij nog het volgende opgemerkt. Indien een gerechtigde een opt out-verklaring heeft uitgebracht, begint anders dan in het huidige lid 5 niet op de daarop volgende dag een nieuwe verjaringstermijn te lopen, maar ingevolge onderdeel b op de dag volgende op die waarop de opt out-termijn is afgelopen. Deze wijziging hangt samen met de wijziging van artikel 1015, tweede lid, Rv, die bewerkstelligt dat een geschorst geding ook niet eerder kan worden hervat dan nadat de opt out-termijn is verstreken. Voorts zij opgemerkt dat thans, ingevolge artikel 3:319 lid 2 BW, de nieuwe verjaringstermijn doorgaans vijf jaar is. De praktijk wijst uit dat deze termijn tot gevolg heeft dat vele gerechtigden die van hun opt out-bevoegdheid gebruik hebben gemaakt, vaak langere tijd nadien geen verdere juridische stappen ondernemen. Dit heeft weer tot gevolg dat zelfs na een verbindendverklaring een definitieve afwikkeling van de zaak toch nog lang op zich kan laten wachten. In de nieuwe redactie is daarom een nieuwe verjaringstermijn van twee jaren opgenomen. De NVvR heeft in haar advies opgemerkt deze verkorting vanuit het perspectief van de gerechtigde niet sterk gemotiveerd te vinden. Daarover valt op te merken dat een termijn van twee jaar de gerechtigde die van zijn opt out-bevoegdheid gebruik heeft gemaakt ruim voldoende tijd biedt om verdere juridische stappen te ondernemen. Bedacht zij dat de gerechtigde op dat moment ook in staat is om juridische actie te ondernemen en het langdurig uitstellen daarvan onnodig nadelig is voor zijn wederpartij.

8. De Dexia-zaak heeft de vraag opgeroepen of de WCAM wel voldoende toegesneden is op ook andere vormen van massaclaims dan die waarbij schadevergoeding voor een grote groep gedupeerden de inzet is. Bij het ontwerpen van de wet is in eerste instantie gedacht aan een klassiek geval van massaschade, zoals de Des-zaak, oftewel gebeurtenissen waarbij meerdere personen schade lijden. De wet neemt dan ook als uitgangspunt dat de overeenkomst strekt tot vergoeding van schade. Zie bijvoorbeeld artikel 7:907 lid 1 BW. De Dexia-zaak maakt echter duidelijk dat denkbaar is dat de vorderingen in een geval van massaclaims geen vorderingen tot vergoeding van schade zijn.

De acties die in deze zaak aan de orde waren, waren veelal gebaseerd op de stelling dat de effectenlease-overeenkomsten nietig of vernietigbaar zijn. De Dexia-schikking voorzag vervolgens in een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van resterende schulden. Uit het arrest van het gerechtshof te Amsterdam in de Dexia-zaak blijkt dat de WCAM er desondanks niet aan in de weg stond om deze zaak daarmee af te wikkelen¹¹. Desalniettemin verdient het aanbeveling om de WCAM zodanig aan te passen dat zonder enige twijfel is dat de WCAM een ruim toepassingsbereik heeft en dus ook andere massaclaims met gebruikmaking van deze wet kunnen worden afgewikkeld. In de bepalingen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (artt. 1013 tot en met 1018 Rv) is dit geschied door die bepalingen waarin de woorden “vergoeding” en “schadevergoeding” zijn opgenomen, anders te redigeren. Een dergelijke redactionele aanpassing is voor de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek (artt. 7:907 tot en met 910 BW) niet eenvoudig door te voeren. Met het voorgestelde lid 7 wordt evenwel hetzelfde bereikt. Dit lid brengt tot uitdrukking dat de artikelen 907 tot en met 910 van overeenkomstige toepassing zijn op overeenkomsten die eveneens de strekking hebben om voor personen die door een gebeurtenis benadeeld zijn, een recht te scheppen om een beroep op de overeenkomst te doen, maar dan een ander recht dan een aanspraak op schadevergoeding. Te denken valt dan bijvoorbeeld weer aan een kwijtschelding van een schuld. De redactie van dit lid is ontleend aan artikel 6:253 lid 1 BW.

9. Indien in een geval van massaschade aan de rechter het verzoek wordt gedaan om een overeenkomst verbindend te verklaren, leidt dat ingevolge artikel 1015, eerste lid, Rv tot schorsing van individuele procedures waarin schadevergoeding wordt gevorderd. Denkbaar is dat de procedure tot verbindendverklaring zolang duurt en nog dreigt te duren dat een gerechtigde tot een vergoeding daardoor in financiële nood komt te verkeren indien zijn schade niet spoedig wordt vergoed. In dat geval kan ingevolge artikel 1015, tweede lid, onder e, Rv de individuele procedure worden hervat. Een schorsing van individuele procedures kan voor de personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten, ook een ander nadeel tot gevolg hebben, en wel indien op deze personen een verbintenis rust. Denkbaar is bijvoorbeeld dat in geschil is of bepaalde overeenkomsten waaruit voor de benadeelden een verbintenis tot betaling van een geldsom voortvloeit, nietig of vernietigbaar zijn. Ter beëindiging van dit geschil wordt een overeenkomst gesloten en de rechter wordt verzocht deze overeenkomst verbindend te verklaren. In voordien al lopende individuele procedures wordt van de benadeelden nakoming van deze verbintenissen gevorderd, welke procedures door het verzoek worden geschorst. Indien het verzoek tot verbindendverklaring vervolgens wordt afgewezen en deze individuele procedures worden hervat, is de vertragingsschade die de benadeelden verschuldigd zijn omvangrijker door schorsing van deze procedures. Het nieuw voorgestelde lid 8 voorkomt dit doordat het bepaalt dat de personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten bevoegd zijn om gedurende de tijd dat het verzoek in behandeling is, de nakoming van op hun rustende verbintenissen op te schorten. Opschorting heeft tot gevolg dat de benadeelden gedurende deze periode niet in verzuim zijn en dus over deze tijd geen schadevergoeding verschuldigd zijn (artt. 6:74, 81 en 119 BW).

De NOvA heeft zich afgevraagd of dit opschortingsrecht niet te ruim is geformuleerd. Denkbaar is immers dat een betalingsverplichting gedeeltelijk wordt kwijtgescholden. Met het oog hierop is de formulering aangepast: de personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten zijn bevoegd de nakoming van op hun rustende verbintenissen op te schorten *voor zover* de overeenkomst voorziet in de beëindiging van een geschil daaromtrent. Niet overgenomen is de suggestie van de NOvA en SAM om het opschortingsrecht niet in de wet te regelen, maar aan partijen over te laten. Deze materie behoort immers niet ter vrije bepaling van partijen te staan.

Artikel 908

Indien het verzoek tot verbindendverklaring is toegewezen, sluit de tekst van artikel 1018, eerste lid, Rv niet uit dat daartegen door de verzoekers beroep in cassatie wordt ingesteld. Nog afgezien van de vraag of artikel 3:303 BW zich daartegen verzet, is onwaarschijnlijk dat verzoekers tegen een toewijzing beroep in cassatie willen instellen. De praktijk laat ook zien dat partijen in de uitspraak berusten, zodat deze eerder onherroepelijk is (artt. 400 jo 426, vierde lid, Rv). Om de wet bij deze praktijk aan te laten sluiten wordt artikel 1018, eerste lid, Rv, gewijzigd. Beroep in cassatie staat uitsluitend open indien het verzoek wordt afgewezen. In lid 1 van artikel 908 kan daarom het woord “onherroepelijk” vervallen.

Artikel III

Artikel 1013

¹¹ Hof Amsterdam 25 januari 2007, NJ 2007, 427.

1. Artikel 1013, eerste lid, onder c, Rv. schrijft voor dat in het verzoekschrift de namen en de woonplaatsen van de aan de verzoekers bekende personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten, worden vermeld. Dit is volgens de toelichting van belang in verband met de in artikel 1013, vijfde lid, Rv. voorgeschreven wijze van oproeping, voorzover deze bij brief geschiedt. Omdat evenwel als uitgangspunt geldt dat de verzoekers zorgdragen voor de oproeping, is er in verband daarmee geen reden om deze personen in het verzoekschrift te vermelden. Daarbij komt dat in een procedure met veel bekende personen deze eis tot een ellenlang verzoekschrift leidt. Om redenen van efficiëntie heeft het Hof Amsterdam het daarom toegestaan dat de namen en woonplaatsen van de aan de verzoekers bekende personen, in een bijlage van het verzoekschrift worden opgenomen. In de *Vie d'Or*-zaak is het de verzoekers toegestaan om deze gegevens per cd-rom te overleggen. In dit voorstel wordt bij deze praktijk aangesloten. Het hierboven genoemde onderdeel c vervalt. Dit betekent dat deze gegevens niet meer in het verzoekschrift behoeven te worden vermeld. In de plaats daarvan wordt in een nieuw voorgesteld zesde lid bepaald dat de rechter verzoekers kan bevelen dat de namen en woonplaatsen van de aan hun bekende personen, uiterlijk op een door de rechter te bepalen dag en op een door hem te bepalen wijze aan hem worden overlegd. Deze wijziging maakt het noodzakelijk dat in de eerste zin van het vijfde lid de woorden "in het eerste lid, onder c" bedoelde personen vervangen worden door "aan de verzoekers bekende personen".

2. Gezien het mogelijk grote aantal bij de procedure betrokken personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten, is het niet steeds goed mogelijk om aan eenieder een afschrift van het verzoekschrift, de verweerschriften en de overige op de zaak betrekking hebbende stukken toe te zenden. Dat is ook niet nodig. Ingevolge artikel 279, tweede lid, Rv. kan de rechter bepalen dat een oproeping niet vergezeld hoeft te gaan van afschriften van het verzoekschrift. Artikel 1013, vierde lid, Rv. bepaalt voorts dat geen afschriften van de verweerschriften en de overige stukken behoeven te worden verzonden. Ingevolge artikel 290, eerste en tweede lid, Rv. dienen deze stukken echter wel ter griffie ter inzage en afschrift te liggen voor deze personen. Bij een zo groot aantal belanghebbenden als in de *Dexia*- en *Shell*-zaak kan dit voor de griffie echter ook tot grote praktische problemen leiden. Het hof te Amsterdam heeft daarom in deze zaken bepaald dat deze stukken op de websites van het hof en op die van de verzoekers worden geplaatst. Het nemen van inzage in en het verkrijgen van afschrift van deze stukken kan via deze websites plaatsvinden. Dit biedt ook goede mogelijkheden voor buiten Nederland woonachtige belanghebbenden om op eenvoudige wijze inzage in deze stukken te verkrijgen. Daarnaast heeft het hof bepaald dat de verzoekers aan belanghebbenden op hun verzoek een afschrift (op papier of elektronisch) van deze stukken verstrekken. De praktijk wijst uit dat het benutten van de mogelijkheden die internet biedt ten aanzien van deze wijze van het verkrijgen van inzage en afschrift, goed heeft gefunctioneerd. Het voorgestelde vierde lid biedt de rechter daarom de bevoegdheid om deze mogelijkheden ten volle te benutten. Ten behoeve van de buiten Nederland woonachtige benadeelden wordt het hof bovendien de bevoegdheid gegeven om te bevelen dat van deze stukken een vertaling wordt gemaakt in één of meer andere talen dan de Nederlandse taal. Zie ook de voorgestelde wijziging van artikel 1017, tweede lid, Rv.

3. De bevoegdheid voor de rechter om te bevelen dat de zojuist genoemde stukken op één of meer internetadressen worden geplaatst, noodzaakt tot aanpassing van de vierde zin van lid 5, dat immers uitgaat van de situatie dat bepaalde stukken ter inzage en afschrift liggen bij de griffie.

4. In het algemeen gedeelte van deze toelichting is de aanbeveling besproken uit het onderzoek, *The Dutch Collective Settlements Act and Private International Law*, om de wijze van oproeping van buitenlandse benadeelden in de wet te expliciteren, zodat de rechter een bepaalde wijze van oproeping kan bevelen of goedkeuren. De onderzoekers doelen daarbij op de oproeping van buitenlandse benadeelden in het geval niet een verordening of een verdrag een bepaalde wijze van oproeping voorschrijft. Te denken valt bijvoorbeeld aan de oproeping van onbekende buitenlandse belanghebbenden of aan de oproeping van bekende buitenlandse belanghebbenden zonder een bekende woonplaats of een bekend werkelijk verblijf. Dit betekent dat men in die gevallen terugvalt op de wijze van oproeping zoals die is geregeld in de artikelen 1013, vijfde lid, Rv. Deze bepaling biedt de rechter voldoende ruimte om een adequate wijze van oproeping te gelasten. De onderzoekers bevelen aan deze ruimte voor het bepalen van de wijze van oproeping van buitenlandse benadeelden in de wet te expliciteren, zodat de rechter een bepaalde wijze van oproeping of aankondiging beveelt of goedkeurt. Aan deze aanbeveling is gevolg gegeven. De voorgestelde zevende zin van het vijfde lid bepaalt dat de rechter in alle gevallen een door hem te bepalen wijze van oproeping gelast van de personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten en die geen woonplaats of verblijf in Nederland hebben, in het geval een voor Nederland bindende internationale of Unie-regeling niet een wijze van oproeping voorschrijft. Zonodig kan de rechter daarbij gelasten dat de oproeping geschiedt in één of meer andere talen dan de Nederlandse taal. In zijn advisering heeft de Rvdr opgemerkt de uitdrukkelijke vermelding van deze personen overbodig te achten en daarom niet aan de duidelijkheid

van de wettelijke regeling bijdraagt. Het nut van een uitdrukkelijke vermelding is evenwel dat de rechter zich er in het bijzonder van dient te vergewissen op welke wijze deze groep moet worden opgeroepen. Aannemelijk is bijvoorbeeld dat voor deze groep personen een andere oproeping wenselijk is dan voor de in Nederland woonachtige personen. Voorts is zeer goed denkbaar dat ook binnen deze groep personen de meest wenselijke wijze van oproeping verschilt. De nieuw voorgestelde zin dwingt de rechter zich daarvan rekenschap te geven.

5. Hierboven is toegelicht waarom niet langer de eis gesteld wordt dat in het verzoekschrift de namen en de woonplaatsen van de aan de verzoekers bekende personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten, worden vermeld. In de plaats daarvan wordt in een nieuw voorgesteld zesde lid bepaald dat de rechter kan bevelen dat verzoekers de namen en woonplaatsen van de aan hun bekende personen, uiterlijk op een door de rechter te bepalen dag en op een door hem te bepalen wijze aan hem worden overlegd.

6. Met de complexe WCAM-procedure met per definitie vele belanghebbenden, verdraagt zich bezwaarlijk dat belanghebbenden in deze procedure een zelfstandig verzoek in kunnen dienen. Deze bevoegdheid wordt daarom uitgesloten door in het zevende lid artikel 282, vierde lid, Rv, buiten toepassing te verklaren.

7. In de vijf in de inleiding genoemde zaken die mede met behulp van de WCAM zijn afgewikkeld, heeft het hof Amsterdam telkens een regiezitting bevolen. Een dergelijke zitting heeft tot doel om uitsluitend met de verzoekers en zonder inhoudelijk op de zaak in te gaan het verdere verloop van de procedure te bespreken. Het hof neemt tijdens zo'n zitting ook een aantal beslissingen, zoals over de wijze van oproeping van belanghebbenden, waaronder de buiten Nederland woonachtige, de uiterlijke datum van indiening van verweerschriften en de datum van mondelinge behandeling. Een regiezitting leidt na overleg tussen de verzoekers en de rechter ook niet zelden tot aanpassing van het verzoekschrift. Zie voorts ook de voorgestelde zevende zin van artikel 1013, vijfde lid. Daarin is bepaald dat de rechter in alle gevallen een door hem te bepalen wijze van oproeping gelast van de personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten en die geen woonplaats of verblijf in Nederland hebben, in het geval een voor Nederland bindende internationale of Unie-regeling niet een wijze van oproeping voorschrijft. Juist in complexe procedures als deze waar vele derden moeten worden opgeroepen en die ook overigens de nodige planning en organisatie vragen, is een regiezitting zeer zinvol gebleken. Noch de WCAM, noch de (overige) bepalingen van Rv, bieden de rechter een grondslag om een regiezitting te gelasten. Het verdient daarom aanbeveling in de WCAM te bepalen dat de rechter een verschijning van de verzoekers ter terechtzitting kan bevelen teneinde het verdere verloop van de procedure te bespreken en daaromtrent aanwijzingen te verstrekken en bevelen te geven. Het voorgestelde achtste lid voorziet daarin.

Artikel 1014

Artikel 1014 houdt er onvoldoende rekening mee dat een belangenorganisatie die ingevolge deze bepaling een verweerschrift kan indienen statutair de belangen behartigt van slechts een deel van de personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten. Daarom wordt voorgesteld het tweede woord "de" schrappen.

Artikel 1015

1. Het huidige eerste lid biedt de mogelijkheid om tijdens de behandeling van het verzoek lopende procedures tot vergoeding van schade te schorsen. Schorsing kan verzocht worden door degene van wie schadevergoeding wordt gevorderd, indien hij althans partij is bij de overeenkomst en de overeenkomst in een vergoeding van deze schade voorziet. Daarmee is een ieder omvattende afwikkeling beter gegarandeerd met als gevolg dat de overeenkomst voor de aansprakelijke partijen ook meer dan anders het geval zou zijn de door hen gewenste zekerheid ten aanzien van de financiële risico's biedt. Voorgesteld wordt om het eerste lid op een aantal punten te herzien. In de eerste plaats is de huidige bepaling niet voldoende toegesneden op ook andere vormen van massaclaims dan vorderingen tot schadevergoeding. De nieuwe redactie, die ontleend is aan die van artikel 900 van Boek 7 BW, is daarom neutraler geformuleerd. In de tweede plaats kan volgens de huidige bepaling schorsing alleen worden verzocht door een partij bij de overeenkomst van wie in de procedure schadevergoeding wordt gevorderd. De Dexia-zaak maakt duidelijk dat dit te beperkt is, omdat ook de personen ten behoeve van wie de overeenkomst gesloten is, er belang bij kunnen hebben dat procedures waarbij zij partij zijn, worden geschorst. In de Dexia-zaak was het immers vaak Dexia die in de vele individuele procedures als eisende partij optrad, terwijl de overeenkomst waarvan verbindendverklaring werd gevraagd, voorzag in een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de schuld. In de nieuwe redactie is mede daarom voor een schorsing van rechtswege gekozen. Daarvoor is ook om de volgende redenen gekozen. Thans vindt schorsing plaats door betekening aan de

wederpartij dan wel door een daartoe strekkende akte ter rolle (art. 1015, eerste lid jo art. 225, tweede lid, Rv.). Het is doelmatig om de hier bedoelde procedures van rechtswege te schorsen indien het verzoek bij het hof Amsterdam wordt ingediend (vgl. art. 29 Faillissementswet). Dit past bij de gedachte dat als er eenmaal een overeenkomst gesloten is, de afwikkeling – behoudens voor degene die uitstappen – zoveel mogelijk langs deze weg moet plaatsvinden. Het vereiste van een proceshandeling om schorsing te bewerkstelligen is in dat licht overbodig en bij vele gedupeerden ook belastend. Daar staat tegenover dat niet ondenkbaar is dat beide partijen om hun moverende redenen er de voorkeur aan kunnen geven de procedure voort te zetten. In het huidige regime zou dan niet om schorsing verzocht worden. In het tweede lid wordt daarom een instemming van partijen om de procedure te hervatten, als hervattinggrond opgenomen (onderdeel f).

Het voorstel om de hier bedoelde procedures van rechtswege te schorsen, heeft tot tegengestelde adviezen geleid van de NVvR en de Rvdr. De NVvR merkt op dat niet altijd duidelijk is of een bepaalde procedure onder het bereik van deze bepaling valt en dat het vereiste van een akte zowel voor de rechtbank als voor de wederpartijen zekerheid schept. De Rvdr acht daarentegen deze voorgestelde wijziging bijzonder gelukkig omdat geen proceshandeling meer vereist is om schorsing te bewerkstelligen en daarmee geschillen worden voorkomen over de vraag of een aanhangige procedure wel of niet is, of moet worden geschorst. Inderdaad dient ook bij het vereiste van een akte bij onenigheid daaromtrent nog altijd beoordeeld te worden of de betreffende procedure onder het bereik van deze bepaling valt, en biedt dit derhalve niet de door de NVvR veronderstelde zekerheid. Omdat ik verder met de Rvdr van mening ben dat een schorsing van rechtswege voor de rechtspraak een wezenlijke vereenvoudiging oplevert, heb ik alles afwegende deze wijziging gehandhaafd.

2. Het tweede lid somt de situaties op waarin het geschorste geding kan worden hervat. Deze bepaling wordt op een aantal punten gewijzigd. In de eerste plaats wordt de hierboven genoemde hervattinggrond aan dit lid toegevoegd. De onderdelen a en e houden in de nieuwe redactie rekening met mogelijk andere vormen van massaclaims dan vorderingen tot schadevergoeding. In de nieuwe redactie van onderdeel c wordt er rekening mee gehouden dat er beroep in cassatie openstaat indien het verzoek wordt afgewezen. Het huidige onderdeel f keert in de nieuwe redactie van het tweede lid niet terug. Het nadeel van een hervatting van het geding, louter om de kosten van het geding te vorderen, is dat de rechter het geschil alsnog inhoudelijk dient te beoordelen. Daarbij is ook niet gebleken dat er een behoefte is aan deze hervattinggrond. Mocht er evenwel in een concreet geval hier wel behoefte aan bestaan, dan ligt het voor de hand dat er over de vergoeding van deze kosten in de overeenkomst afspraken worden gemaakt.

De meest ingrijpende wijziging ondergaat onderdeel b. Dit onderdeel bepaalt in de huidige redactie dat een geschorst geding kan worden hervat zodra een gerechtigde gebruik heeft gemaakt van zijn opt out-mogelijkheid. In de voorgestelde redactie kan een geding niet eerder worden hervat dan nadat de opt out-termijn is verstreken. Dexia-zaak laat zien dat de procedures die tijdens de opt out-termijn zijn hervat tot jurisprudentie heeft geleid die van invloed kan zijn op de beslissing van anderen om al dan niet uit te stappen. Het belangrijkste bezwaar daarvan is dat daardoor de beoogde collectieve afwikkeling kan worden ondermijnd. Een collectieve schikking wordt immers niet zelden gesloten in een situatie waarbij er nog de nodige onzekerheden zijn. Een dergelijke schikking is dan het resultaat van onderhandelingen waarbij door alle partijen - met het oog op deze onzekerheden - concessies worden gedaan. Het is het resultaat van het over en weer gedeeltelijk prijsgeven van oorspronkelijk ingenomen stellingen en standpunten. Gedurende de opt out-periode is het van belang dat deze onzekerheden blijven bestaan om het bereikte evenwicht niet te verstoren. Anders dreigt het gevaar van anti-selectie, namelijk het risico dat benadeelden er bij een 'gunstige' uitspraak belang bij hebben om uit te stappen, terwijl zij er bij een 'ongunstige' uitspraak juist belang bij hebben om niet uit te stappen. Dit is niet alleen éézijdig nadelig voor degene die zich bij de overeenkomst tot schadevergoeding of anderszins heeft verbonden, maar kan ook de beoogde collectieve afwikkeling ondermijnen. Daarnaast hebben individuele procedures die nog tijdens de opt out-termijn werden hervat, in sommige gevallen tot tegenstrijdige rechterlijke uitspraken geleid. Deze uitspraken veroorzaakten verwarring bij de overige benadeelden die nog niet hadden besloten of zij gebruik wilden te maken van de opt out-mogelijkheid. Bovendien zij bedacht dat niet is gegarandeerd dat een 'gunstige' uitspraak in hoger beroep of in cassatie in stand blijft. Dat kan zuur uitpakken voor degenen die in de uitspraak aanleiding zien om uit te stappen, en er vervolgens juist slechter vanaf komen dan wanneer zij daarvan af hadden gezien.

In de verkregen adviezen wordt in meerderheid ingestemd met deze wijziging. VNO-NCW, MKB-Nederland en VEB onderschrijven deze wijziging. De Raad voor de rechtspraak acht deze wijziging een noemenswaardige verbetering die bijdraagt aan een soepele collectieve afwikkeling van massaschade. De Rvdr merkt onder meer op dat belanghebbenden op grond van de inhoud van de

schikking en na afweging van hun goede en kwade kansen kunnen beslissen of zij daaraan gebonden willen zijn, zonder te worden afgeleid door mogelijke tegenstrijdige uitspraken in individuele procedures tijdens de opt out-termijn. De NVvR daarentegen ontraadt deze wijziging. De NVvR ziet – zeer in het kort – als voordeel van uitspraken in individuele procedures gedurende de opt out-termijn, dat deze een mogelijke prikkel vormen voor de aansprakelijke partij om mee te werken aan een evenwichtige overeenkomst. De gedachte daarbij is dat bij een onevenwichtige overeenkomst de uitspraken gedurende de opt out-termijn voor benadeelden gunstiger zullen zijn, en zij daardoor in grote getale gebruik zullen maken van de opt out-mogelijkheid. Dit vooruitzicht is voor een aansprakelijke partij een belangrijke prikkel om vooraf duidelijkheid te verkrijgen over essentiële rechtsvragen om met die kennis een evenwichtige overeenkomst tot stand te brengen. De NVvR denkt daarbij vooral aan het stellen van prejudiciële vragen aan de Hoge Raad. Met de NVvR ben ik van mening dat de mogelijkheid om reeds in een vroeg stadium duidelijkheid te verkrijgen bijdraagt aan een evenwichtige overeenkomst, waardoor minder benadeelden gebruik zullen maken van hun opt out-mogelijkheid. Zie ook Kamerstukken II 2010/11, 32 612, nr. 3, p. 3. Dit is ook in het belang van de aansprakelijke partij. Ik zie evenwel niet in hoeverre de mogelijkheid om in de opt out-termijn in individuele procedures een uitspraak te verkrijgen in dit opzicht een belangrijke extra prikkel is. De aansprakelijke partij heeft immers ook zonder deze mogelijkheid reeds belang bij een evenwichtige overeenkomst, omdat anders de kans dat benadeelden gebruik maken van hun opt out-mogelijkheid aanzienlijk groter is. Hierover zij bovendien opgemerkt dat het niet de aansprakelijke partij is die bevoegd is om een prejudiciële vraag te stellen, maar de feitelijke rechter. Hij heeft daarvoor ook niet de instemming van de aansprakelijke partij nodig en tegen de beslissing om een vraag te stellen staat ook geen voorziening open. Ook om die reden zie ik niet in dat een individuele uitspraak in de opt out-termijn in dat opzicht een extra prikkel kan vormen. De nadelen daarvan zijn echter evident, vooral indien dat tot tegenstrijdige uitspraken leidt en bijgevolg onzeker is welke uitspraken in hoger beroep en in cassatie stand houden.

3. Het vierde lid geeft partijen de mogelijkheid van royement voor de situaties waarin voortzetting van het geding elke zin heeft verloren. In de nieuwe redactie wordt een ander moment aangewezen waarop om royement kan worden verzocht. Dit is, omdat er geen beroep in cassatie meer openstaat indien het verzoek wordt toegewezen, niet meer het moment waarop de beschikking onherroepelijk is geworden, maar het moment waarop de opt out-termijn is verstreken.

Artikel 1017

1. Het tweede lid bepaalt dat de beschikking tot verbindendverklaring en de overeenkomst ten behoeve van de gerechtigden ter inzage en afschrift bij de griffie liggen. Bij een zo groot aantal gerechtigden als in de Dexia- en Shell-zaak kan dit voor de griffie tot grote praktische problemen leiden. Het hof te Amsterdam heeft daarom in deze zaken bepaald dat deze stukken op de websites van het hof en op die van de verzoekers worden geplaatst. Het nemen van inzage in en het verkrijgen van afschrift kan via deze websites plaatsvinden. Dit biedt ook goede mogelijkheden voor buiten Nederland woonachtige belanghebbenden om op eenvoudige wijze inzage in deze stukken te verkrijgen. Daarnaast heeft het hof bepaald dat de verzoekers aan de gerechtigden op hun verzoek een afschrift (op papier of elektronisch) van deze stukken verstrekken. De praktijk wijst uit dat het benutten van de mogelijkheden die internet biedt ten aanzien van deze wijze van het verkrijgen van inzage en afschrift, goed heeft gefunctioneerd. De voorgestelde tweede zin van het tweede lid biedt de rechter daarom de bevoegdheid om deze mogelijkheden ten volle te benutten. Ten behoeve van de buiten Nederland woonachtige gerechtigden wordt het hof bovendien de bevoegdheid gegeven om te bevelen dat van deze stukken een vertaling wordt gemaakt in één of meer andere talen dan de Nederlandse taal. Zie ook de voorgestelde wijziging van artikel 1013, vierde lid, Rv.

2. Het derde lid ondergaat een aantal wijzigingen. De eerste wijziging hangt samen met de hierboven beschreven aanvulling van het tweede lid. De eerste zin van het huidige derde lid schrijft voor dat aan de bekende gerechtigden bij gewone brief een afschrift van de beschikking wordt verstrekt. Gelet op het mogelijk grote aantal gerechtigden is het doelmatig dat alleen op verzoek van een gerechtigde een afschrift wordt verstrekt, hetgeen verantwoord is nu de beschikking op meerdere websites raadpleegbaar is. De vierde zin van het derde lid bewerkstelligt dat de bekende gerechtigden hiervan op de hoogte worden gebracht. Bekende gerechtigde zijn die personen van wie partijen weten dat zij aan de overeenkomst gebonden zijn. De eerste zin schrijft wel voor dat aan de bekende gerechtigden en aan de in de procedure verschenen rechtspersonen als bedoeld in artikel 1014, zo spoedig mogelijk melding wordt gemaakt van de verbindendverklaring. Dit geschiedt bij gewone brief, maar de rechter kan bepalen dat volstaan kan worden met een aankondiging hiervan in één of meer nieuwsbladen. De vijfde zin van het derde lid is nieuw. Het geeft de rechter de mogelijkheid om te bevelen dat ook melding wordt gemaakt van andere gegevens dan die in de daaraan voorafgaande

zinnen zijn opgesomd. De laatste zin van het derde lid vloeit voort uit de aanbeveling uit het onderzoek, *The Dutch Collective Settlements Act and Private International Law*, om de wijze van aankondiging ten behoeve van buitenlandse benadeelden in de wet te expliciteren, zodat de rechter een bepaalde wijze van aankondiging kan bevelen of goedkeuren. De onderzoekers doelen daarbij op de aankondiging van buitenlandse benadeelden in het geval niet een verordening of een verdrag een bepaalde wijze van aankondiging voorschrijft. Dit betekent dat men in die gevallen terugvalt op de wijze van aankondiging zoals die is geregeld in het onderhavige derde lid. Deze bepaling biedt de rechter voldoende ruimte om een adequate wijze van aankondiging te gelasten, doch de onderzoekers bevelen aan deze ruimte ten behoeve van buitenlandse benadeelden in de wet te expliciteren. Aan deze aanbeveling is gevolg gegeven. De voorgestelde laatste zin van het derde lid bepaalt dat de rechter in alle gevallen een door hem te bepalen wijze van aankondiging gelast ten behoeve van de gerechtigden die geen woonplaats of verblijf in Nederland hebben, in het geval een voor Nederland bindende internationale of Unie-regeling niet een wijze van aankondiging voorschrijft. Zonodig kan de rechter daarbij gelasten dat de aankondiging geschiedt in één of meer andere talen dan de Nederlandse taal.

Artikel 1018

1. Indien het verzoek tot verbindendverklaring is toegewezen, sluit de huidige tekst van het eerste lid niet uit dat daartegen door de verzoekers beroep in cassatie wordt ingesteld. Nog afgezien van de vraag of artikel 3:303 BW zich daartegen verzet, is onwaarschijnlijk dat verzoekers tegen een toewijzing beroep in cassatie willen instellen. De praktijk laat ook zien dat partijen in de uitspraak berusten, zodat deze eerder onherroepelijk is (artt. 400 jo 426, vierde lid, Rv). Artikel 1018, eerste lid, Rv, wordt daarom gewijzigd. Beroep in cassatie staat uitsluitend open indien het verzoek wordt afgewezen. Het belangrijkste gevolg hiervan is dat de aankondiging van de beschikking eerder kan plaatsvinden en daarom de opt out-termijn eerder zal gaan lopen (art. 1017 lid 3 Rv. jo art. 908 lid 2 BW). Daardoor kan ook de afwikkeling eerder van start kan gaan.

2. De voorgestelde tekst van het tweede lid houdt er rekening mee dat een overeenkomst kan zijn gesloten door meerdere stichtingen en verenigingen die de belangen behartigen van de personen ten behoeve van wie de overeenkomst is gesloten.

Artikel 1018a

1. Uit de in de inleiding genoemde evaluatie van de WCAM bleek dat er behoefte is aan aanvullende maatregelen ter vergroting van de onderhandelingsbereidheid van partijen en ter ondersteuning van de totstandkoming van een collectieve schikking. In de brief aan de Tweede Kamer van 23 oktober 2008 (Kamerstukken II 2008/09, 31 762, nr. 1) is als maatregel aangekondigd de invoering van een preprocesuele comparitie. De brief zegt daarover dat deze comparitie voor elk der partijen de bevoegdheid moet bieden om een in vroeg stadium de bijstand van de rechter in te roepen om hen behulpzaam te zijn bij het tot stand brengen van een collectieve regeling. De rechter kan de partijen tijdens een dergelijke comparitie assisteren bij de formulering van de belangrijkste geschilpunten en hen vervolgens stimuleren bijvoorbeeld via de inschakeling van een bemiddelaar tot overeenstemming te komen. De gedachte daarbij, zo zegt de brief, is ook dat een «onwillige» partij met tussenkomst van de rechter mogelijk eerder bereid zal zijn over een schikking te praten.

2. Al eerder is in het Eindrapport Fundamentele herbezinning de introductie van een verplichte preprocesuele comparitie voorgesteld. Zie W.D.H. Asser, H.A. Groen en J.B.M. Vranken, m.m.v. I.N. Tzankova, Uitgebalanceerd, Den Haag 2006, pp. 121-122. Volgens de rapporteurs kan een dergelijke comparitie voor twee doeleinden worden gebruikt: (i) voor het faciliteren van de totstandkoming van een collectieve schikking en, als deze uitblijft, (ii) ter voorbereiding en/of structurering van een eventuele collectieve actie. De rapporteurs merken op dat de rechter in een dergelijke comparitie bijvoorbeeld de inschakeling van een mediator zou kunnen stimuleren en met partijen de relevante rechtsvragen zou kunnen identificeren waarover overeenstemming bereikt zou moeten worden. Indien een collectieve schikking uitblijft, zou volgens de rapporteurs in een dergelijke comparitie een procesplan kunnen worden opgesteld waarin overeenstemming wordt bereikt over de weg naar de beëindiging van het geschil of de geschillen. Ook Tzankova bepleit in haar proefschrift een bevoegdheid voor één of beide partijen om in een vroeg stadium de bijstand van de rechter in te roepen ten einde een collectieve regeling tot stand te brengen. Zie I.N. Tzankova, Toegang tot het recht bij massaschade, diss. UvT 2007, pp. 158-161. De rechter kan daarbij volgens haar assisteren bij de formulering van de belangrijkste geschilpunten en partijen vervolgens stimuleren om bijvoorbeeld via de inschakeling van een bemiddelaar het geschil geheel of gedeeltelijk buitengerechtelijk te beslechten.

3. Artikel 1018a strekt tot invoering van een dergelijke preprocesuele comparitie. Deze comparitie kan worden verzocht door een stichting of vereniging die in geval van een massavordering opkomt voor de belangen van de benadeelden en die ingevolge artikel 7:907 lid 1 BW bevoegd zou zijn om de rechter te verzoeken om een WCAM-overeenkomst verbindend te verklaren. Dat impliceert dat verzoekende stichting of vereniging ook representatief dient te zijn ter zake van de belangen van de benadeelden (vgl. artikel 7:907 lid 3, onder f, BW). Tevens kan een dergelijke comparitie verzocht worden door de persoon of de personen die de schade hebben veroorzaakt of anderszins verantwoordelijk zijn voor de gebeurtenis of gelijksoortige gebeurtenissen waardoor een veelheid aan personen benadeeld zijn. Ook kunnen deze partijen gezamenlijk om een dergelijke comparitie verzoeken. De rechtbank is bevoegd om kennis te nemen van een dergelijk verzoek. Nadrukkelijk is niet bepaald dat het verzoek wordt behandeld door de kantonrechter, zodat deze wordt behandeld door de sector civiel. Zie Kamerstukken II, 2000/01, 27 878, nr. 3, p. 6. Dit impliceert dat partijen ook bij advocaat dienen te procederen (art. 79, tweede lid, Rv). Relatief bevoegd is de rechter van de woonplaats van de verzoeker of van één de verzoekers (art. 262 Rv.).

4. De preprocesuele comparitie biedt partijen en de rechter de gelegenheid om te bezien of een collectieve schikking kan worden getroffen dan wel om de verdere afhandeling van de zaak te bespreken. Het doel is om partijen te ondersteunen in buitengerechtelijke onderhandelingen, zodat zij zelf een vaststellingsovereenkomst kunnen sluiten. In zoverre toont de preprocesuele comparitie verwantschap met een deelgeschilprocedure (artikel 1019w e.v. Rv.), zij het dat de rechter, anders dan in deze laatste procedure, geen beslissing neemt over een geschil dat aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst in de weg staat. In de preprocesuele comparitie heeft de rechter een meer faciliterende en begeleidende functie. Zo kan tijdens deze comparitie bijvoorbeeld aan de orde komen hoe partijen verder zullen trachten een vaststellingsovereenkomst te bereiken dan wel hoe de verdere wijze van behandeling van geschillen over de massavorderingen plaats zal vinden. Daarbij kan bijvoorbeeld de wenselijkheid van het aanspannen van een collectieve actie dan wel de wenselijkheid van mediation aan de orde komen. Afspraken dienaangaande worden ingevolge artikel 191, tweede lid, tweede en derde zin, Rv, wanneer een partij dat verlangt, met overeenkomstige toepassing van artikel 87, derde lid, Rv in een proces-verbaal vastgelegd.

5. Een preprocesuele comparitie heeft alleen zin indien alle betrokken partijen verschijnen. Het derde lid bepaalt daarom dat de verzoekers en de andere belanghebbenden die daartoe zijn opgeroepen, verplicht zijn te verschijnen. De verzoeker of andere partij die niet verschijnt, kan door de rechter worden veroordeeld tot vergoeding van de vergeefs aangewende kosten. Dit kunnen de volledige door de andere partijen vergeefs gemaakte kosten zijn. Vergelijk ook artikel 178 Rv. In de overige gevallen heeft de rechter ingevolge artikel 289 Rv. een discretionaire bevoegdheid om al dan niet een veroordeling in de proceskosten uit te spreken.

6. Omdat de rechter over voldoende informatie dient te beschikken om partijen in een preprocesuele comparitie van dienst te kunnen zijn, dienen partijen in het verzoekschrift onder meer een omschrijving te geven van de gebeurtenis of de gebeurtenissen waarop de comparitie betrekking heeft. Voorts dient omschreven te zijn wat de geschilpunten zijn en op welke punten de rechterlijke tussenkomst wordt verzocht.

7. De Rvdr ziet de introductie van een preprocesuele comparitie als een interessante procesrechtelijke vernieuwing, die haar waarde in de praktijk zal moeten bewijzen. De Rvdr heeft evenwel op twee punten kritiek. In de eerste plaats acht hij het niet zinvol dat ook door slechts één van de partijen een dergelijke comparitie kan worden verzocht. Dit acht de Rvdr niet zinvol indien bij de andere partij geen bereidheid aanwezig is om aan een schikking mee te werken. Dit gaat echter voorbij aan één van de belangrijkste doelen van deze preprocesuele comparitie, namelijk de bevordering van de onderhandelingsbereidheid. Zoals onder 1. aangegeven is de gedachte daarbij dat een «onwillige» partij met tussenkomst van de rechter mogelijk eerder bereid zal zijn over een schikking te praten. De Rvdr ziet daarbij voorts als bezwaar dat niet-representatieve stichtingen of verenigingen een comparitie kunnen verzoeken. Dit berust echter op een misverstand; zie onder 3. In de tweede plaats beveelt de Rvdr aan partijen de keuzemogelijkheid te bieden om deze comparitie ook te doen laten plaatsvinden voor de WCAM-rechter, derhalve het gerechtshof te Amsterdam. De Rvdr komt tot die aanbeveling omdat hij het bereiken van een collectieve schikking en het verbindend verklaren daarvan ziet als liggend in elkaars verlengde en met hetzelfde doel: de collectieve afwikkeling van massaschade door een schikking. Het evidente bezwaar is evenwel dat de rechter met wiens bijstand een collectieve schikking tot stand is gekomen, vervolgens moet oordelen over de vraag of deze verbindend kan worden verklaard. Al snel zou het bezwaar kunnen worden geopperd dat deze rechter niet onafhankelijk is. Deze aanbeveling is daarom niet overgenomen.

Artikel IV

Artikelen 26 en 110

Zoals in het algemeen gedeelte van deze toelichting uiteen is gezet voorziet dit wetsvoorstel in een zodanige aanpassing van de Faillissementswet dat vorderingen waarop schuldeisers krachtens een verbindend verklaarde WCAM-overeenkomst aanspraak maken, niet ter verificatie behoeven te worden ingediend. Dit wordt door aanpassing van de artikelen 26 en 110 bewerkstelligd. De gang van zaken is aldus dat de WCAM-procedure de kostbare en tijdrovende verificatieprocedure vervangt, waarna de aanspraken krachtens de WCAM-overeenkomst vervolgens door plaatsing op de uitdelingslijst volgens de gewone regeling van de vereffening worden voldaan. De curator zorgt voor plaatsing op de uitdelingslijst (artikel 180, eerste lid, Fw). Volgens artikel 108 Fw bepaalt de rechter-commissaris overigens wel binnen veertien dagen na de faillietverklaring de dag waarop vorderingen ter verificatie moeten worden ingediend. Deze bepaling biedt de rechter-commissaris echter de ruimte om in overleg met de curator te bepalen dat bepaalde groepen schuldeisers hun vordering voorlopig niet indienen. Dit geeft de curator dan de gelegenheid om ten behoeve van deze schuldeisers een WCAM-overeenkomst te beproeven.

Zoals opgemerkt zorgt de curator uiteindelijk voor plaatsing van de aanspraken krachtens de verbindend verklaarde WCAM-overeenkomst op de uitdelingslijst. Aan dit laatste gaat nog het volgende vooraf. Omdat een WCAM-overeenkomst een omschrijving bevat van de groepen van de gerechtigden onder de overeenkomst, en derhalve niet steeds bekend is wie de gerechtigden onder de overeenkomst zijn, dienen deze gerechtigden hun vordering waarop zij krachtens de overeenkomst aanspraak maken, op een in de overeenkomst te bepalen wijze in te dienen. Vervolgens dient een beslissing te worden genomen over hetgeen de gerechtigden krachtens de overeenkomst toekomt. De overeenkomst dient dan ook ingevolge artikel 7:907 lid 2, onder e, BW de wijze te omschrijven waarop de vordering wordt ingediend en vastgesteld. Het is vervolgens aan de curator om de aldus vastgestelde vorderingen op de uitdelingslijst te plaatsen.

De rechter die de WCAM-overeenkomst verbindend verklaart dient er ingevolge artikel 7:907 lid 3, onder c en e, BW op toe te zien dat de overeenkomst schuldeisers voldoende waarborgen biedt om hun vordering daadwerkelijk geldend te maken. De toetsing ingevolge onderdeel c, namelijk dat voldoende zeker is dat de vorderingen waarop de gerechtigden onder de overeenkomst aanspraak maken, kunnen worden nagekomen, verlangt vanzelfsprekend in een situatie van faillissement niet dat deze vorderingen volledig moeten worden voldaan. De toetsing ingevolge dit onderdeel verlangt van de rechter vooral erop toe te zien dat de overeenkomst waarborgt dat voldoende zeker is dat de vorderingen uiteindelijk op de uitdelingslijst geplaatst worden.

In dit verband is artikel 7:907 lid 6 BW nog van belang. Dit lid maakt het mogelijk om in de overeenkomst een termijn van ten minste één jaar op te nemen waarbinnen een schuldeiser, op straffe van verval van zijn aanspraak, zijn vordering dient in te dienen. Deze termijn kan met het oog op het belang van een vlotte afwikkeling van een faillissement te lang zijn, temeer omdat deze termijn aanvangt op het moment dat de schuldeiser met zijn vordering bekend is geworden. De tweede zin van het derde lid van artikel 110 bepaalt daarom dat in de overeenkomst een termijn van ten minste drie maanden na het verstrijken van de opt out-termijn mag worden opgenomen.

De indiening van de vorderingen die gerechtigden onder een WCAM-overeenkomst toekomen, geschiedt derhalve niet door indiening ter verificatie, maar ingevolge het voorgestelde derde lid van artikel 110 op de wijze als in de overeenkomst is bepaald. Artikel 110 is desalniettemin opgenomen in de afdeling over de verificatie van vorderingen. De derde zin van het voorgestelde derde lid brengt tot uitdrukking dat een aantal bepalingen van de afdeling over de verificatie echter wel van overeenkomstige toepassing is. Doordat artikel 128 van overeenkomstige toepassing is wordt bewerkstelligd dat de gerechtigden onder een WCAM-overeenkomst voor de vorderingen waarop zij krachtens de overeenkomst aanspraak maken, gedurende het faillissement geen aanspraak op rente maken. Artikel 133 geeft een regel voor de vermoedelijk zelden voorkomende situatie dat de vorderingen waarop krachtens de overeenkomst aanspraak kan worden gemaakt, niet in Nederlands geld zijn uitgedrukt. Bij de hierboven beschreven vaststelling van hetgeen waarop de gerechtigden aanspraak maken, dient de waarde daarvan dan toch in Nederlands geld te worden uitgedrukt. Artikel 136 geeft een regel voor de situatie dat naast de failliet ook één of meer andere partijen zich ingevolge de WCAM-overeenkomst hoofdelijk verbonden hebben om de vorderingen te voldoen waarop krachtens die overeenkomst aanspraak kan worden gemaakt.

Gerechtigden onder de overeenkomst die de in artikel 908, tweede lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde mededeling hebben gedaan (opt out-mededeling), kunnen hun vordering alsnog ter verificatie indienen. Zie artikel 178 Fw.

Artikel 138

De bevoegdheid van de gefailleerde om aan zijn gezamenlijke schuldeisers een akkoord aan te bieden en de bevoegdheid van de curator om een WCAM-overeenkomst te sluiten en de rechter te verzoeken deze verbindend te verklaren, verdragen zich om een aantal redenen niet met elkaar. In de eerste plaats dient een akkoord te worden aangeboden aan de gezamenlijke schuldeisers en voorziet een WCAM-overeenkomst in vergoedingen voor weliswaar een grote groep schuldeisers, maar doorgaans niet voor alle schuldeisers. In de tweede plaats is kenmerkend voor het akkoord dat een gerechtelijke vereffening achterwege blijft, terwijl de voorgestelde regeling er juist in voorziet dat de aanspraken krachtens de WCAM-overeenkomst door plaatsing op de uitdelingslijst volgens de gewone regeling van de vereffening worden voldaan. In de praktijk zal het overigens vermoedelijk zelden voorkomen dat in één faillissement zowel aan een akkoord als aan een WCAM-overeenkomst behoefte bestaat. Een akkoord wordt immers in de regel spoedig na het uitspreken van het faillissement aangeboden en daarin dient te zijn voorzien in een regeling voor alle schuldeisers. Voorts zij opgemerkt dat in de praktijk zelden een akkoord wordt aangeboden. Om bovengenoemde redenen is niettemin een afbakening tussen beide vormen van afwikkeling noodzakelijk. De twee aan artikel 138 Fw toegevoegde zinnen voorzien daarin.

Artikelen 179 en 180

Zoals hierboven is aangegeven geschiedt de indiening van de vorderingen die gerechtigden onder een WCAM-overeenkomst toekomen, niet door indiening ter verificatie, maar ingevolge het voorgestelde derde lid van artikel 110 op de wijze als in de overeenkomst is bepaald. Vervolgens wordt op een in de overeenkomst bepaalde wijze een beslissing genomen over hetgeen de gerechtigden krachtens de overeenkomst toekomt. De curator zorgt vervolgens voor plaatsing op de uitdelingslijst. Dit laatste wordt door de voorgestelde wijzigingen van de artikelen 179 en 180 Fw. bewerkstelligd.

Artikel 183

Door aanpassing van het tweede en derde lid van artikel 183 wordt bewerkstelligd dat de curator aan de gerechtigden onder de overeenkomst op dezelfde wijze als aan de geverifieerde schuldeisers kennis geeft van de neerlegging van de uitdelingslijst en het bedrag dat zij volgens de uitdelingslijst zullen ontvangen.

Artikel 186

Ingevolge artikel 184 Fw kan iedere schuldeiser in verzet komen tegen de uitdelingslijst. Dit kan ingevolge artikel 186 eveneens door een schuldeiser wiens vordering niet of voor een te laag bedrag is geverifieerd. De bedoeling van het verzet door deze laatste schuldeiser is om alsnog (voor het juiste bedrag) te worden geverifieerd. Schuldeisers voor wie een overeenkomst verbindend is verklaard kunnen door het voorgestelde vierde lid van artikel 186 geen verzet doen tegen de uitdelingslijst als zij menen ten onrechte niet of voor een te laag bedrag op de uitdelingslijst te zijn opgenomen. Bedacht zij immers dat op een in de overeenkomst bepaalde wijze een beslissing wordt genomen over hetgeen de gerechtigden krachtens de overeenkomst toekomt en dat de overeenkomst dient te voorzien in de mogelijkheid van een onafhankelijke beslechting van geschillen daaromtrent (artikel 7:907, derde lid, onderdeel d, BW). Deze schuldeisers hebben derhalve reeds de mogelijkheid gehad om zich te verzetten tegen het bedrag waarop zij volgens een ingevolge de overeenkomst genomen beslissing aanspraak maken. Opgemerkt zij nog dat schuldeisers als bedoeld in artikel 110 lid 3 Fw, die hun vordering niet tijdig hebben ingediend en wier vordering daarom is vervallen, vanzelfsprekend ook geen verzet kunnen doen tegen de uitdelingslijst. Zij zijn immers door het verval van hun vordering niet langer schuldeiser en missen mitsdien ook de bevoegdheid om in verzet te komen tegen de uitdelingslijst.

De Minister van Veiligheid en Justitie,